

Pén

... v lübezní živén!

**VESTNIKOV
MESECNIK**

četrtek,
30. marca,
2000,
60. številka

**Pomlad bo vsak dan lepša in lepša,
dokler ne pride najlepše: 27. april in novi Pén.**

Nato pa še prazniki, ju-hu!!!

Ka za recepta van naj ovádimo?

BOUG ŽEGNJAJ

Renata, Branko in Borut

Knjižni prvenec kuharskega mojstra BRANKA ČASARJA (svetla srajca, temna kravata) iz soboškega hotela DIANA je prepričal mnoge, tudi goste ljubljanskega sejma Alpe - Adria.

Knjigo so lačni Kranjci razgrabili, posebej hlastajoč po pristni prekmurski kuhinji.

Tudi zato se smeje urednici knjige RENATI BAKAN - FICKO (brez kravate) in direktorju Diane -Zvezde BORUTU PREMZLU (ne stoji ob Renati).

TURIZEM

Slikni me, Brigita!!!

Nedavno je bila soboška kulturna srenja v obljubljenem mestu, kamor vodijo vse poti. Navdušeni nad arhitekturo večnega Rima so veliko posedali po lokalih in pili capuccino. Ko niso pili, so opazovali okolico in se tako strokovno izobraževali. Vsi trdijo, da je bilo enkratno in da bodo še šli. Da pa se izpopolnjevanje ne bi nehalo že z vrnitvijo v Prekmurje, so posneli ogromno dokumentarnega fotografa. Prispevala ga je tudi BRIGITA PERHAVEC, na mestni občini odgovorna (med drugim) tudi za kulturno razsvetljevanje Sobočanov.

DAOŠ

Škljoc

Ka inouk spadne, se več ne zdigne!

ARHITEKTURA

Sobota naše mladosti

Nič več ne bo tako, kot je bilo. Tako nekako so govorili preroki, ko se je osamosvojila dežela slovenska.

Imeli so prav. Spremenilo se je vse in še več. In še vedno se spreminja. Tale dimnik v Cvetkovi ulici je pod težo človekove odločitve padel in ni vrag, da se bo še kdaj pobral.

Kaj bo zraslo na njegovem mestu, naj ugane vaša domišljija (posebej, če ste goreči obiskovalci trgovskih središč).

ONIC

NE SPREGLEJTE!

ENA IN EDEN STA DVA!

1 + 1 = 2

Če ste človek dobre volje, ki dajete prednost ljubezni, razumevanju in zabavi, se enostavno MORATE prijaviti na razpis, ki ga objavljamo! Vsako tretjo nedeljo bo namreč na Murskem valu od 21.10 do 24.00 oddaja ENA IN EDEN STA DVA, v kateri se bomo zblíževali, ljubili, prevladovala bodo pozitivna čustva. Izménjaje bosta SIMONA ŠPINDLER in BOJAN PEČEK pripravila kviz - tekmovala bosta dva zakonska para - in spoznavni večer, ko bo ženska (dekle) izbirala med tremi moškimi in obratno. Seveda vaša pripravljenost za sodelovanje ne bo zastonj - nagrajeni boste prav vsi, v vsaki oddaji tudi s KONECTEDENSKIM PAKETOM V DVOJE v enem od slovenskih turističnih krajev!

Eva in Nikolaj pred 51 leti ...

... in danes.

Led smo prebili z zakoncem EVO in NIKOLAJEM CELECEM iz ČERNELAVEC, ki sta 20. februarja praznovala 51. obletnico poroke. Polna življenjske energije in medsebojne naklonjenosti, saj se še nista pošteno skregala, sta navdušila vse, ki so ju poslušali. Nista namreč samo odlična sogovornika, pač pa ne mine dan brez njune ubrane pesmi. Pridružite se jima z izpolnitvijo prijavnice, naslednja oddaja bo 15. aprila!

Prijavnica za pare

Ime in priimek _____

Naslov _____

Telefon _____

Prva prijavnica je za vse, ki želite priti na MV v dvoje (za zakonske pare in za koruznike), druga pa za posameznike, ki upate, da vas bo katera (ali kateri) izbral in popeljala (popeljal) na čudovit konec tedna! Prijavnice pošljite najpozneje do 3. aprila na naslov MURSKI VAL, za oddajo 1 + 1 = 2, Ulica arh. NOVAKA 13, 9.000 M. SOBOTA.

Prijavnica za samske

Ime in priimek _____

Naslov _____

Telefon _____

KULINARIKA

Vöröseva torta za spravo

TIBOR VOROŠ, predsednik občinskega odbora Pomurske madžarske narodnostne skupnosti in svetnik v Moravskih Toplicah, se je praznje oblečen odpravil ne na poroko, pač pa na občinski urad. Predstavniki regijskih Madžarov so se zaradi denarja (kaj drugega pa lahko ljudi skrega?) razdelili na »lendavske« in »goričke«, njihovo burno in vroče sestankovanje pa bi lahko vsaj malo razelektrila (tako vrlji Tibor) sladka torta. Pentute neuradno poročajo, da se mu sladko sproščanje napetosti žal ni posrečilo. **GEGRA**

Izgubljene iluzije

Foto: Simon PETROVIČ

Štirinožci frizerke Olge

VIGRED 2000

Narava ponuja prebujenje, pomlad pa nas utruja in razganja hkrati. Lepa pa bo, če si jo lepo naredimo - kot frizerka Olga Kocuvan iz Gornje Radgone. S prijaznimi novofundlandci je bilo prijaznejše toplejše čase še lažje pričakati! **TEKAL**

Geza slabše vidi

MEDICINA

Eden najpomembnejših regijskih kulturnikov GEZA KIŠFALVI se v zadnjem času vedno več ubada z vidom. Rahlo mu peša in pentutarski strokovnjaki trdijo, da je zato najbolje prenehati z branjem strokovne literature ob večerih, pa tudi gledanje televizijskega programa mora zmanjšati na 0.5 ure/dan. Svetovali so mu tudi enoočni počitek (na fotografiji), ki se ga poslužuje izmenoma za desno (spet na fotografiji) in levo oko (ni na fotografiji). Vajo mora ponavljati vsak dan 4-krat do izboljšanja. Zanesljivi viri poročajo, da se je to zadnje marca že zgodilo! **DAOŠ**

Ka pa dva prsta nad glavo?

DOMAČA POMURSKA RAZGLEDNICA...
 CEDIJO SE SLINE, PRI NAS SO KOLINE!
 JAZ SEM GEZA, MESAR SILNI;
 GREVA S PUJSOM-NA POSLOVILNI!

Foto: FRBO /Franc BOBOVEC/

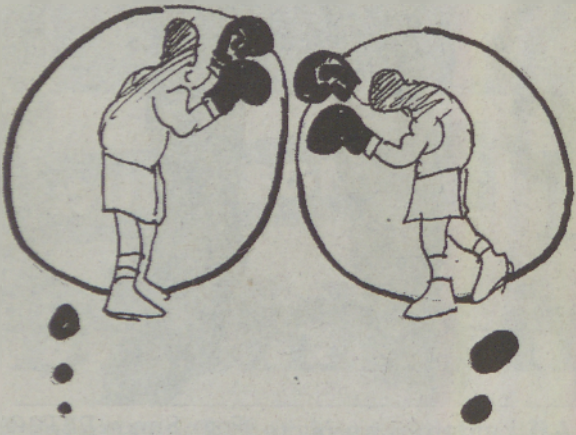
KOMPENTAR

Uspešni ljudje imajo veliko privrženec, še več takih, ki se jim vlečejo v rit, pa tudi mnogo tistih, ki v vsakem uspehu vidijo nekaj sumljivega. Kaj bi se sprenevedali. Najbolj znani pomurski župan, šef mestne občine Murska Sobota Anton Slavic, je uspešen, zato o njem krožijo tri natanko take definicije: odličen župan, pravijo eni. Gospod Tonček, se mu prilizujejo drugi. Lahko je s tujim k... po koprivah mahati, so škodoželjni tretji.

Slavic je s svojim delom, javnimi nastopi, obljubami radikalec. Za odločitve potrebuje malo časa, ko pa se odloči, skorajda ne trpi več ugovorov. Zahteva uresničitev dogovorov, saj samo tako lahko tudi sam drži besedo, ki jo je dal.

Nič čudnega torej ni bilo, ko pri zadnjih županskih volitvah praktično nobena stranka ni zmogla protikandidata tako karizmatičnemu županu. Še kandidatura dr. Jožeta Magdiča, krščanskega demokrata, je ostala v spominu predvsem po unikatni podpori Slavicu, ki jo je rakičanski psihiater razglašal na vsakem koraku. V javnih nastopih ni začel stavka o protikandidatu, da ga ne bi opisal kot »mojega dobrega prijatelja.« In kar nekajkrat je dr. Magdič, ki na političnem prizorišču nikakor ni vajenec, izjavil, da boljšega župana od Slavica Sobota še ni imela.

V nomenklaturi poslanska funkcija šteje nekako več od županske. Zato se samo po sebi postavlja vprašanje: bo LDS v Murski Soboti za kandidata na jesenskih volitvah v državni zbor postavila Slavica? Položaj je zapleten, saj je tudi sedanji poslanec te stranke iz Murske Sobote Andrej Gerenčer na prejšnjih volitvah

Slavica za poslanca?

dosegel enega najboljših volilnih rezultatov v državi. Glede na dejstvo, ko vse kaže, da bomo Slovenci poslance volili po dvokrožnem večinskem sistemu, pa postaja še pomembnejše kot prej, koga boš kje kandidiral, kakšne so njegove možnosti, da premaga protikandidate. Zdaj ne bodo več šteli odstotki in njihovo prenašanje iz okraja v državo in nazaj, zdaj šteje le še zmaga na domačem terenu.

Ampak, ali LDS Slavica, takega, kot je, brez dlake na jeziku, včasih malo nesramnega, včasih preveč direktnega, zelo zelo samosvojega, sploh ljubi? Ji ni bolj po volji enako popularen, pa veliko obvladljivejši podpredsednik parlamenta Andrej Gerenčer. Kar se Janeza Drnovška tiče, je dilema, ali ima koga raje ali ne, povsem odveč: zdaj, ko bo vrag odnesel šalo, bo pretehtalo predvsem, kdo bo na določenem terenu več pobral. In čeprav Slavic na neposredno vprašanje odgovarja, da ne bo kandidiral za poslanca, ker si je zadal obsežen program razvoja mestne občine, in poudarja, da je najprej župan in šele potem član stranke, bo v primeru, da bodo šefi tako odločili, kandidat na volitvah on. Kaj pa Gerenčer? Za svoje ljudi bodo pa že znali poskrbeti.

MARJAN DORA

(P. S.: Po glasnosti in odločnosti ter radikalnosti njegovih stališč sem prepričan, da v ljubljanskem parlamentu ne bi bilo novinarja, ki ne bi vedel, kdo je Anton Slavic in kakšna so njegova stališča, česar za sedanji mandat pomurskih poslancev ni mogoče vedno trditi.)

»Nikakor nisem mogel odvrniti pogleda z lepega dekleta« Zdenek Bily o prvem srečanju z ženo Majdo

Zdenek Bily še igra pri lovskih rogistih in solira pri soboškem Big Bandu. Geni džezza so še ostali v glavi, na jeziku in v prstih.

Napis »Elite« je ponosno visel nad odrom, na katerem so stali štirje postavni fantje, ki jih je glasba pripeljala iz rodne Češke v deželo ob Muri, kjer so v Radencih več kot dobro desetletje želi pohvale obiskovalcev in s svojimi instrumenti razgrevali plesišča, na katerih se je pod njihovimi takti prevrtelo na tisoče parov. Zdenek Bily, ki danes živi v Radencih, pa se konec šestdesetih ni zaljubil samo v glasbo.

Zarečenega kruha se največ poje

»Nikakor nisem mogel odvrniti pogleda z lepega dekleta, ki nam je streglo v restavraciji Vikend, kamor smo člani ansambla Elite hodili jest,« pove Zdenek med našim obiskom v stanovanju Bilyjevih v Radencih. Majda pa doda: »Jaz pa sem takrat mislila, da ne bom imela nobenega od teh muzikantov.« Toda zarečenega kruha se največ poje ... Zdenek in Majda sta se leta 1971 poročila. Zdenek je svoje stalno bivališče na Češkem dokončno zamenjal za Radence.

Zdenek bo bobnar

»Rodil sem se v kraju, ki se je imenoval Zlin,« je pripovedoval Zdenek o svojem življenju. »Po drugi svetovni vojni so prišli komunisti in ga preimenovali po tedanjem predsedniku, v začetku devetdesetih pa je kraj znova dobil staro ime. Pravzaprav je mesto zgradil tovarnar čevljev in kopija tega mesta in tovarn je Borovo na Hrvaškem.« Zdenek je v Zlinu odraščal pri babici, nato so se preselili na južno Moravsko. »Pokrajina je podobna Pomurju, le namesto Mure teče tam Morava,« smo izvedeli od našega gostitelja. Maturo ga ni pripeljala samo do fakultete, temveč tudi v gimnazijski ansambel, ki se je pripravljaj na maturitetni ples. »Zdenek, ti imaš posluš. Ti bo bobnar,« so rekli sošolci in pri tem je takrat tudi ostalo. Po maturi so si prijatelji iz šolskih klopi morali reči na svidenje, toda trobentači iz gimnazijskega ansambla so čez počitnice pustili trobente pri Zdeneku, ki je z instrumenti rad »eksperimentiral«. Do konca počitnic sta s sosedovim fantom že veselo igrala nekaj skladb.

Plakat na zidu fakultete

Potem pa je na zidu fakultete v Brnu visel plakat,

Železni repertoar so bile vse popularne melodije tistega časa. Kar so zvečer peli na tekmovanju za Evrovizijsko popevko, je ansambel Elite že igral naslednji dan v kavarni v Radencih.

na katerem je pisalo, da iščejo člane za nov ansambel. Njegovi glasbeni geni niso dovolili, da bi kar tako odkorakal mimo tega plakata. Lastne trobente ni imel, a je na avdiciji zahtevane melodije odigral veliko bolje kot vsi preostali trobentači. »Ena trobenta ni ovira,« so rekli kolegi in mu trobento najprej posodili, nato pa so instrumentu po zelo ugodni ceni tudi prodali. Po letu dni igranja v ansamblu je Zdenek srečal glasbenike, ki so igrali predvsem džez in diksilend. Oboje na koncertih in predvsem za dušo, ob sobotah zvečer ali na čajankah pa zabavno glasbo, da so zaslužili nekaj denarja. »Vsaj za pivo ali špricer,« se spominja Zdenek tistih časov, »džez je bil takrat temelj, zabavna glasba pa nekaj, kar smo kar tako usipali iz rokava, kar si slisal, si takoj igral.«

Elite

Njegovo srečanje s še takratno Jugoslavijo je bilo srečanje z morjem. »Po končani fakulteti, ko sem že bil v službi, je pome prišel fant, ki mi je povedal, da sestavlja ansambel, ki bo čez poletje igral v Crikvenici. Fantje v ansamblu smo se zbrali z vseh vetrov, vadili, nato sem se v službi dogovoril za dopust in pred mano je bilo poletje, polno glasbe in vročega

Majdi in Zdeneku sta se rodili tudi hčerki Sonja in Nataša. Ker takrat še ni bilo vrtca, ju je Zdenek po jutranjem prihodu iz službe pazil, spal in pral plenice hkrati.

morskega sonca.« Naključje je nanoslo, da so na Obali igrali ravno v času, ko je Rusija napadla Češko, takrat pa je v Crikvenico prišla tudi delegacija iz Radence, ki je češki ansambel povabila na nastop ob otvoritvi mosta čez reko Muro v Gornji Radgoni, ki se je zgodil 1969. Zdenek je bil takoj za, še en kolega iz ansambla tudi. Preostali štirje so se vrnili na Češko, Zdenek pa je s telegrami uredil, da sta oktobra, v zadnjem letu šestdesetih, v Radence pripotovala še dva češka glasbenika. Sprva so člani ansambla Elite nameravali ostati le leto, nato dve, nenadoma je minilo dvanajst, skoraj trinajst let.

Ansambel Elite je dobro desetletje kraljeval na radenskem odru

Ko je gost stopil skozi vrata

»Za vsakega gosta so vedeli, katero pesem mu morajo igrati že, ko je ta samo stopil skozi vrata,« smo izvedeli od Majde. Gost je dobil pesem, ansambel pa kakšen liter vina. Železni repertoar so bile vse popularne melodije tistega časa. Kar so zvečer peli na tekmovanju za Evrovizijsko popevko, je ansambel Elite že igral naslednji dan v Radencih. »Če je bilo besedilo v čudnem jeziku, smo ga pač napisali fonetično in tako potem tudi zapeli,« je razložil naš sogovornik. Edina težava je bila včasih v tem, da ko je glasbenik na odru, ne more hkrati plesati s svojo izbranko. »To smo hitro uredili,« je našla odgovor Majda, »ko so končali na odru, smo sedli v avtomobil in se odpeljali v kak bar, ki je še bil odprt. Ali pa smo ponočevali ob ponedeljkih, ko so imeli glasbeniki prosto. Dogajalo se je celo to, da smo v nedeljo po nastopu odpotovali na Češko in se v torek vrnili. In to velikokrat naravnost na nov nastop. Takrat smo imeli še veliko energije.«

Konjski komat okoli vratu

»Tudi na najini poroki smo zadevo z muzikanti hitro rešili. Oziroma so bili oni bolj iznajdljivi, saj so nama na Tišino, kjer sva se poročila, postavili kar celo

kočijo, Zdeneku pa nadeli konjski komat. Zdenek se je ob spominu na te dogodke nasmehnil, dodal, da so bila to prečudovita leta, vse, dokler niso začeli ugotavljati, da so kavarniški večeri primernejši za mlajše, ki lahko čez dan spijo kot krti. Majdi in Zdeneku sta se takrat rodili tudi hčerki Sonja in Nataša.

Ker takrat še ni bilo vrtca, ju je Zdenek po jutranjem prihodu iz službe pazil, kuhal zajtrk, spal in pral plenice hkrati, saj je morala biti Majda dopoldne v službi.

»Pečenka je zame druga liga«

Beseda je pri družinski temi nanesla tudi na kuharske dobrote slovenske in češke kuhinje in na vprašanje o kuharskih sposobnostih je Zdenek bolj za šalo kot zares odgovoril: »Za frutolino, medolino in čokolino sem bil vedno pri roki.«

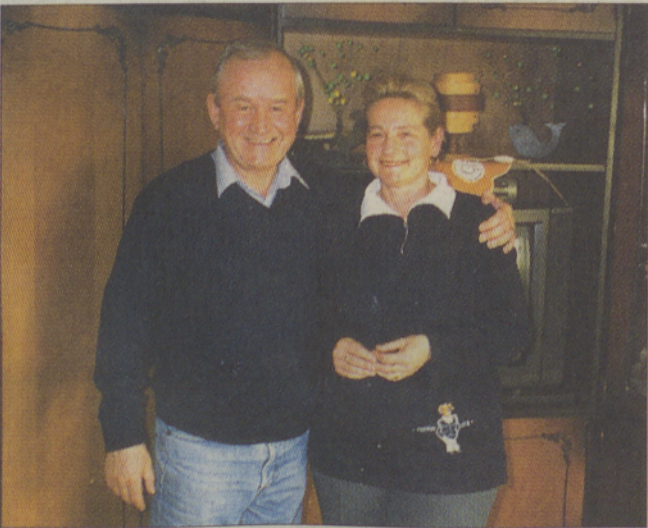
Majda je pri tem potrdila, da kuhata oba, toda pri kuharskih mojstrovinah je pri hiši prvi Zdenek. Češka kuhinja temelji na omakah, h katerim spadajo odlični češki »knedelčki«. »Pečenka je zame druga liga,« je odločen Zdenek, »šele ko mesu dodaš primerno količino začimb, gorčice, dušiš, dodaš čebulo, česen, postane jed dobrot. Več pa nočem izdati. To so že skrivnosti stroke.«

V Sloveniji na »špricer«, na Češkem na pivo

Se zdaj se včasih zgodi, da domače »knedle« pripeljejo s sabo, ko obišejo Češko. Pripeljejo jih še zamrznjene, da jih potem lahko doma postrežejo. V avtomobilu pa se znajde tudi kakšna gajbica češkega piva. »Kakor hodite v Sloveniji na »špricer«, tako hodijo na Češkem na pivo. Dežele se spreminjajo, toda pivske navade ostajajo iste,« je razložil Zdenek. Skoraj vsaka češka vas ima svojo pivovarno, ki prodaja pivo lokalnim gostilnam. Obstajajo tudi velike pivovarne s priznanimi znamkami, kot je pivovarna v Plznu ali pa Budweiser.

»Pij, če nej te včasen«

Zdenek in Majda pa sta uspela prepričati tudi svoje sorodnike na Češkem, da imamo v Sloveniji poleg piva predvsem dobro vino. Ob njihovem obisku sta kozarec traminca ali penine obvezna. Zdenek še doda: »Sicer pa sem bil pri prihodu v deželo ob Muri najbolj presenečen nad tem, kako veseli ste Pomurci. Čeprav sem v začetku zelo pogrešal češko pivo, sem se moral hočeš nočeš navaditi na dobro vino. Saj mi včasih ni preostalo drugega.« Zdenek se spominja nekdanjih časov: »Na mizi se je znašel za meter »špricerjev«, poleg pa je stal prijatelj, ki je grozil: Pij, če nej te včasen po glavej.«

Zdenek in Majda sta uspela prepričati tudi svoje sorodnike na Češkem, da imamo v Sloveniji poleg piva predvsem dobro vino. Ob njihovem obisku sta kozarec traminca ali penine obvezna.

Tri gajbice piva

Danes igra Zdenek pri prekmurskih lovskih rogistih. Dolga leta sta sodelovala z mojstrom Griecem, zdaj pa je umetniški vodja ansambla, čeprav se je sprva upiral, saj sam sploh ni lovec. Poleg tega sodeluje tudi pri koncertih Big Banda soboške glasbene šole, kjer »solira« na trobento. Priznava, da je nekaj genov džeza še ostalo v glavi, na jeziku in v prstih.

Prve trobente pa ne igra, saj to raje prepušča mlajšim glasbenikom. Po končani glasbeni poti z ansamblom Elite se je zaposlil kot diplomirani agronom in še danes, kakor sam pravi, »rova« po Apaškem polju, Majda pa je zaposlena v hotelu Radin v Radencih. Spomini na Elite pa so ostali, v kuhinji še stoji metronom, ko smo ga hoteli slikati s trobento, pa je moral stopiti ponjo v avtomobil. Tri gajbice češkega piva so varno spravljene v kleti za obisk prijateljev ali sorodnikov.

Svetlost dneva bodo zagledale, ko bo v kuhinji Bilyjevih dišalo po omaki in cmokih, iz trobente pa bo morebiti prišla tudi kakšna češka polka ali valček.

Dejan Fujs

Jožek ima rad sladkarije (kateri fantič jih pa nima?), Jože pa zna odločno prijeti kozarec (kateremu zrelemu možu pa je to problem?). Vse na pravem mestu in ob pravem času! Ob vsem, kar počne in za kar običajno nima dovolj časa, je posebno ponosen na svoj ranč v Moravcih v Slovenskih goricah. »Sem edini pridelovalec jabolčnega vina in kisa daleč naokoli. Le časa nimam dovolj, da bi prodrl z ekskluzivno blagovno znamko ... Še dobro, da je oče v polni kondiciji in so na ranču vsa dela pravi čas opravljena,« vedno rad poudari in prizna, da je res premalo doma, da pa ga po zaslugi podjetne žene ter iznajdljivih in samostojnih otrok niti ne pogrešajo več preveč. Zato pa so skupni trenutki toliko slajši in privoščijo si jih z veliko žlico.

Praznovanje je bilo načrtovano za torek, 29. februarja 2000, pa je nujna službena pot v Dalmacijo vse postavila na glavo. In tako se je lahko zgodilo šele na pustno soboto, je pa bilo prav zato še bolj veselo. Prišle so maskare, Jože pa je bil glavni plesalec.

V gostišču Lovenjak - Horvat v Polani se je Frida izkazala kot prava gostiteljica, prijateljica in poslovna partnerica. Za malega Jožeka je pripravila tortico, s slinčkom pa je poskrbela, da se ne bi popacal. Tudi na vse drugo zbrana družba, ki jo je zabaval Peter Juhnov, ni imela pripomb. Do štirih zjutraj je bilo največ prizorov, podobnih temu na fotografiji. »To je bilo moje prvo resno praznovanje rojstnega dne. In upam, da bo še kdaj priložnost in razlog za podobno druženje ...« nam je zaupal Jože Režonja, nekoč od Lipe doma, zdaj pa že Veržejec z državljanstvom. Držali ga bova za besedo - Irma in Nataša.

Ko bom velik, bom imel »ŽGANJARO«

29. februarja 1960 se je Režonjevima - Barbari in Francu - pod Lipo rodil sin. Krstila sta ga za Jožeta in letos je v družbi svojih najbližjih praznoval okroglih deset let. »Očetu sem hvaležen, da pred štiridesetimi leti ni dovolil, da bi moj rojstni dan premaknili na 28. februar oziroma 1. marec. Rad imam stvari, ki so nekaj posebnega, in mojih deset let pri štiridesetih je nekaj, kar je dano redkim. Moja srčna želja je, da bi imel, ko bom velik, »žganjaro«. V poslovnem smislu pa bom napredoval v lastnika prave prekmurske gostilne, ki je zdaj v naši pokrajini ni. Najbolj od vsega pa si želim zdravja v krogu svojih najbližjih.« In Relaxove zgodbe o uspehu dodajamo, kajti poslovalnica te turistične agencije v Murski Soboti je okupirala ves njegov čas. Tako pač je, če si šef!

Darila so bila tokrat nekaj čisto posebnega. Prijatelj Geza, ki se rad zeza, je s svojim izborom jubilaranta predvsem opominjal: s prospekti konkurenčne agencije na nujno stalno prežo v službi, s košem za smeti na odlaganje nepotrebnih bremen, z ledenim čajem na vitalnost, potrebno za študij, z zobno ščetko in baloni na zaščito na potovanjih, z ruto na zvestobo, z orehi na potrebo po skrbi za kondicijo ... Oče in mama (v sredini) sta se samo nasmihala!

Penovci smo prinesli zahtevno delo za desetletnika - puzle, iz katerih je potrebno zložiti Eifflov stolp. Hčerka Daša (sin Gorazd se je držal bolj v ozadju) in žena Vesna sta bili navdušeni. Bo vsaj ena svetovna znamenitost, zaradi katere ne bo potrebno za tri dni na pot, ampak bo ob vsakem času na ogled doma! In zadnje čase je Jože res kakšno uro več doma. Zlaga puzle.

Bratje in sestre: (od leve) Milena, Renata, Štefan, Marija in jubilar Jože.

Velika TRIPENKETA

– 3 vprašanja
– 6 Pomurcev
– 18 odgovorov

1. Zdaj je čas, ko nas daje pomladanska utrujenost. Kako jo čutite in kako se ji upirate?
2. Opišite dogodek ali dogajanje, ki je bilo resnično, pa bi prej kdo rekel, da je prvo-aprilska šala.
3. Katera svetovno znana firma ali poslovnež bi ta hip lahko rešil pomursko gospodarstvo.

JANA KERČMAR, evangeličanska duhovnica, Gornji Petrovci

1. Verjetno pomladansko utrujenost tu in tam občutijo vsi. Včasih se mi sicer zdi, da je to tudi dober izgovor, ko se nam česa ne ljubi narediti. Tudi sama nisem izjema. Tovrstna utrujenost obstaja v vseh letnih časih. Čeprav se ji upram, se mi to vedno ne posreči. Resnično pomladansko utrujenost pa skušam premagati z delom na vrtu, z daljšim sprehodom ali v družbi, kjer se lahko od srca nasmejim. Menim, da je zdravega smeha med nami zdaleč premalo. Verjetno smo zato »pomladansko« utrujeni vse leto. Utrujenost je bolj psihične kot fizične narave.

2. Bilo je v zadnjem letniku srednje šole. Imeli smo ruščino, ki je bila obvezen predmet in razredničarka Olga, velika rusofilka (simpatizerka vsega, kar je bilo povezano s sovjetsko/ruskim prijateljstvom) nas je spraševala, za kakšen študij se je kdo odločil. Ko sem dejala, da bom šla na teologijo, je postala v obraz še bolj rdeča, kot je že sicer bila. Debelo me je pogledala in me nadrla: »Vem, da v amaterskem gledališču igraš v komedijah, vendar norcev iz mene ne boš brila!« Prepričana je bila, da se šalim. Do takrat me je imela zelo rada, po tistem pa sem naenkrat za njo postala povsem nesposobno dekle. Nikakor ni mogla dojeti, kako se lahko jaz, »otrok komunizma«, odločim za takšno bedarijo. Za njo je bila to morda prvoaprilski šala, zame pa zelo pomemben življenjski korak.

3. Pesimist bi morda dejal, da pomurskemu gospodarstvu niti Bog več ne pomore! Sem zmerna optimistka in verjamem, da ljudje marsikaj zmorejo, če le resnično hočejo. Nisem gospodarstvenica in tudi ne vem, kateri posameznik ali firma bi lahko naredila tak »čudež«. Tovarna Mura sama tega gotovo ne bo zmogla. Menim, da je nekaj narobe s »hrbtenico«. Ko je ta poškodovana, nas ne boli le hrbet, ampak lahko tudi vse drugo. Za ozdravitev je potreben trezen premislek in odločno ukrepanje zdravih in pametnih glav. Predvsem tistih »zgoraj«. Če bi bilo tam res vse zdravo in bi odločale prave glave, bi tudi tisti »spodaj« delali drugače. Veliko bolj pošteno in manj za osebne koristi. Poštenost in koristljubje ne gresta skupaj! »Firma«, ki bi nas lahko rešila, se lahko imenuje le »POŠTENOST VSEH«, ne pa da se to pričakuje le od delavcev in kmetov.

Cilka Dimec Žerdin, upokojenka, Radmošci

1. Ljubim svetlobo in sonce! Po dolgih letih bivanja ob glavni cesti v Gornji Radgoni, ki je zasmrajena od izpušnih plinov, so Radmošci pravi balzam za dobro počutje. Zbujam se v soncu, ob ptičjem petju. Bosa hodim po rosi. Energijo dobim od debel belih brez. Ste že kdaj poskusili, koliko energije vam lahko dajo breze? Samo naslonite se na deblo ... Od pijač prisegam na kombušo - japonsko živo gobo, ki jo gojim v indijskem in šipkovem čaju. Po tednu dni so v tej pijači vsi potrebni encimi proti vsem boleznim sodobnega sveta. Kaj več vam povem, če pridete na kavo v idilične Radmošce! Če me kdaj zbada v križu, kolenih, kolku, se spomnim besed dr. Ruglja, izrečene v Radencih. Potrebno je gibanje in ne negovanje težav. Velikokrat je vmes lenoba, ne utrujenost in zdravstvena nemoč. Jaz pa sem zasvojen z računalnikom, kar absolutno ni dobro. In tega vam ne priporočam!

2. Bil je čas Pomurskega sejma. Ob 23.30 je bilo na cesti pred blokom zelo živahno. Pozvonilo je in pred vrati je stal prikupen fant, ki je spraševal za sina Andreja. Rad bi prespal, ker so vsi avtobusi proti Soboti odpeljali. Nisem imela proste postelje, zato sem ga vljudno odklonila. Ko je odšel, sem se spomnila na spalno vrečo in dnevno sobo pa na moj odnos do mladih, ki jih je treba razumeti in jim pomagati. Tako kot so večkrat mojima otrokoma! Brez pomislekov sem vstala, si ogrnila haljo, stopila v copate, sedla v avto in se odpeljala za neznanim fantom. Šele v avtu se mi je posvetilo, da pravzaprav ne vem, kateremu šoparju naj ustavim. Pri Avtoradgoni sem se hotela obrniti proti domu, pa je avto »zakašjal« in se ustavil. Zgrožena sem izstopila, pogledala svojo dolgo spalno srajco in copate. Kot bi goila stala na cesti! Avto sem z veliko težavo porinila na stransko cesto. Poševno je pristal v koruzi. Do doma sem imela vsaj kilometer in pol po glavni cesti. Ob progi nisem upala iti, ljudje so se še vračali s sejma, pa še trezni niso bili vsi. Domačini so me poznali in kaj bi si mislili, da ravnateljica šole hodi okrog v spalni srajci in skoraj bosa. In kaj če mi ustavi kak voznik? Groza! V mislih sem očitala otrokoma, da je to zaradi njih! ... Po polnoči sem končno prišla domov z dolge, predolge poti. Vsi moji so spali, ne da bi vedeli za mojo polnočno odisejajo. Le mož je čudno gledal, ko sem šla drugo jutro po avto z ročko bencina - v koruzo ob Avtoradgoni. Kdo bi verjel moji zgodbi? Pa je bila resnična.

3. Tega ne verjamem. To bomo morali storiti kar sami. Imamo dovolj sposobnih ljudi in pridnih delavcev. Seveda ne bo šlo brez ustrezne zakonodaje in njenega brezkompromisnega izvajanja! Rešitev vidim v drobnem gospodarstvu in aktiviranju podjetij, ki so neslavno propadla. Če bi se v to vključili poslovneži Dimnikovega kova? Zakaj pa ne? Ko bi nam zaupali gospodarstveniki pomurskega porekla v svetu in investirali v domačem kraju? To bi bili naši ljudje. Sicer pa počakajmo do parlamentarnih volitev. V tem času se bosta iz ust oblasti željni cedila med in mleko. skratka, čaka nas raj na zemlji ... Kaj bi si potem belili glavo s posegom tujih poslovnežev v naš lep pomurski prostor? Zdaj je vsaj naš in upam, da bo naš tudi ostal.

ZORICA RENGELO, kmetijska podjetnica, Šalovci

1. Za ženske to ne velja. Pomladanska utrujenost se loteva samo moških, in to takrat, ko se jim nič ne ljubi. Me ženske smo zmeraj »ZA.« Za kaj smo me ženske? Za akcijo - si ne upam zapisati!

2. Naše priprave, predvsem priprave Republike Slovenije za vstop v EU se zdijo resnične, a se bojim, da bo to največja prvoaprilski šala leta 2005. Se motim? Hvala bogu, če se!

3. Na vsakem višjem bregu nujno odpreti gramoznice, gospoda Rudi Cipot in Stefan Bertalanč pa morata obvezno registrirati in organizirati zračno plovo Balon - Cug. Tako bomo lahko izvažali ekološko neoporečno goričko »žuto« zemljo. Ceste so tako ali tako »gotove« (ex) in nam drugega ne preostane! Kapital vlagam v zračno transportno podjetje Balon - Cug. P. S.: Rešitelj pomurskega gospodarstva pa nikakor ne sme biti GADAFI, ker v njegovi državi tatovom sekajo prste in cele roke. Tako bi bilo v Pomurju preveč invalidov, ki bi si takoj priskrbeli dobre invalidnine, tako kot so znali spretno pokrasti pomurska podjetja.

Mag. Ivan Rotdajč, direktor, Murska Sobota

1. Občutek imam, da se mi prav v času pomladanske utrujenosti v telesu zagostijo doživljaja in čustva. Prav v tem času ugotavljam, da sem leto starejši, da se staram, pa to še ni najhujše. V heteroseksualni družbi je mnoge groza staranja, kajti ustvarili smo si veliko prepričanje o veličastnosti mladosti. Pa ta sprememba vsaj za moške ni tako kruta, kajti z nekaj sivimi lasmi postanejo pomembnejši. Tolažim se z mislijo, da je mladost dana vsakemu človeku, standard lepote pa doseže le malo kdo. Kaj še doživljam v času pomladanske utrujenosti? Včasih me je dan ali dva bolela rama, sedaj malo pogosteje. Bolečino skušam prezreti, vendar vedno ne izgine. Mlatim po postelji in brcam po odeji. Ko zjutraj končam ta način telesnega sproščanja, imam občutek, da se počutim dosti bolje. Ta trenutek tudi spoznam, da se lahko upiram pomladanski utrujenosti, ko nisem nemočna žrtev svojih misli, temveč gospodar svojega uma.

2. Prekmurje bi moralo biti za vse nas veselje in ne žalost, sreča in ne trpljenje, sonce in ne dež. Nimamo cest, imamo promet, ki uničuje ljudi in vse okrog njih. Nimamo železnice, imamo traso, ki uničuje pokrajino in ogroža ljudi. Vse to doživljamo vsak dan, pa vendar vse to ne zadostuje, da bi odgovorne onkraj Mure prepričali, da ne ostane samo prekmurški človek z izrazito specifično govornico, kot da bi bila vse to prvoaprilski potegavščina, saj ne morem verjeti, da se vse to dogaja vsak dan. Sprašujem sebe in Vas, le kaj smo koristnega naredili ali bi lahko naredili še več, da ne bi ugotavljali, da je najboljša za nami, zato vedno bolj zaskrbljeno nadaljujemo pot.

3. Dobra podjetja doma in v svetu so izkušnje in so nas naučila, da se lahko zanesejo le na lastne moči, in če bodo dobri, se bo regija Pomurja z njihovimi rezultati že znala pohvaliti. Slabša se tega pač šele učijo, in če bo tak uk dovolj hiter, se bodo obdržala in tudi sarna postala dobra. Sprašujem se, kaj se je v zadnjem času zgodilo tako usodnega, da v slovenskem gospodarskem prostoru nimamo take veljave, kot smo jo imeli? Sprašujem se, zakaj smo po kakovosti življenja Prekmurci manjvredni? Ne potrebujemo svetovno znane firme, ki bi rešila pomursko gospodarstvo, koristimo dragoceni domači kader, ki je zunaj Prekmurja uspešen poslovni kreativec in odkriva nove poslovne, tržne priložnosti. Koliko dobrega kadra je dobilo brco, kot da problema v Prekmurju ni?

BRIGITA KLUJBER, maturantka, Banuta

1. Po dolgih zimskih mesecih sem ponavadi brez kondicije, brez moči. Pozimi se človek nekako navadi na brezdelje, lenarjenje. Potem pa se narava začne prebujati in človek z njo. Posledica tega pa je utrujenost. Tudi z menoj je tako. V pomladnih mesecih se izredno hitro utrudim. Za letošnje leto to še posebej velja, saj se moram pripravljati na maturo pa še maturantski ples imam »na vratu«. Zato, če se le da, počivam. Največkrat spim, da si naberem novih moči. Če pa mi čas dopušča, grem na dolge sprehode.

2. Spomnim se, da smo bili pred leti s šolo v gledališču v Ljubljani. Vrnili smo se šele pozno ponoči. Ker stanujem na vasi, kjer ulično razsvetlavo ugasnejo ob 23.00, sem morala hoditi v temi. Od glavne ceste, kjer me je odložil avto, do naše hiše je kakih 150 metrov. Nič hudega sluteč sem se vračala domov. Tedaj pa sem opazila avto. Motor je imel prižgan. Ne vem, zakaj, toda prestrašila sem se. Pospesila sem korake, nisem se ozirala. Avto se mi je zdel sumljiv. Ko sem prispela domov, sem staršem povedala za svoj prijetljaj. Pomirili so me, da je avto verjetno čakal kakšne ilegalce. Izredno sem se prestrašila, saj še dolgo nisem mogla zaspati. Takoj naslednji dan sem povedala prijateljem, da sem bila priča ilegalnemu dogodku. Niso mi verjeli, češ da si samo domišljam. Ko pa je prišla vest o tem, da so v naši bližini tisto noč oropali neko trgovino in da so storilce ujeli v naši bližini, so utihnili.

3. Pomursko gospodarstvo bi verjetno lahko rešil kdo z ogromno denarja. Mogoče kakšna filmska zvezda ali športnik. Morda Schumacher?

Jože Felkar, dr. med., spec., Murska Sobota

1. Bolj kot spomladanska utrujenost me moti dalj časa trajajoči nizek zračni tlak. To čutim predvsem kot večjo zaspanost, zato moram popiti še nekoliko več kave kot običajno.

2. Dogodek, podoben prvoaprilski šali, se je zgodil na predzadnji dirki formule ena v Sepangu, ko so Michaela Schumacherja in Irvinga razglasili za zmagovalca VN Malezije. Kmalu po slavu Ferrarija nad dvojno zmago pa je glavni kontrolor Joe Bauer oba diskvalificiral zaradi »nepravilno« nameščenih usmerjevalnikov zraka na dirkalnikih.

3. Mislim, da v tem trenutku še ni potrebno reševati obstoječega pomurskega gospodarstva, pač pa bi morali zaradi visoke stopnje nezaposlenosti zgraditi še nekaj novih, drugačnih zmogljivosti. Glede na delavnost naših ljudi investitorja ne bo nemogoče najti.

Markacija do identitete

A. Pen
M. Sobota

Odkar imamo teh nekaj let svojo samostojno državo, se na moč trudimo za boljše življenje v njej. Kot narod, stoletja navajen poslušanja in vodenja od drugih, pa tudi šele zdaj spoznavamo zahtevnosti, ko moramo od ideje do končnega cilja vse sami postoriti. V fragmentih kake reči se rešimo, pa se zavoljo nedoslednosti zalomi na drugem koncu. Zdi se, kot da nam manjka sposobnosti videne stvari v celoti, od zgoraj, zviška. Nazadnje se izkaže, kot da ne vemo prav, kaj bi sploh želeli, in zaradi nedoslednosti mnogokrat propade tudi celota.

Vse prej kot idilično je življenje majhnega naroda na koščku zemlje sredi evropskega prepaha in tako je tudi življenje posameznika v času tehnizacije, kompjuterizacije in polapljanja v elektronskem medmrežju. Vse to še zlasti, če tako narod kot posameznik nimata jasne koncepta, pravega cilja. Protitež vsemu temu je gotovo vsaj občasna vrnitev k naravi, med gozdove, polja in travnike, kjer si človek v prvobitnem okolju spet napolni dušo, uredi misli in se pripravi za naslednji vsakdan.

Tudi v Pomurju se imamo kje sprehoditi v naravi. Najdaljšo tradicijo ima gotovo Pomurska pot, ki jo je leta 1967 zasnoval prof. Evgen Titan ter nam razkaže v svojem kasneje razširjenem obsegu najlepše naravne in kulturne znamenitosti Goričkoga in Prlekije. Poti se marsikje poznajo leta žal tudi tako, da nas namesto po idiličnem kolovozu zdaj vodi po asfaltni cesti in namesto med nekdanjimi slamnjačami in pravimi vinskimi kletmi zdaj pelje med zdolgočasenimi počitniškimi hišami. Turistično gozdno učno pot Fuks grabo lahko brez zadrege in s ponosom popeljete tudi prijatelje iz urejene Evrope, da si skupaj ogledate sicer vsakdanje lepote, ki pa jih prepogosto spregledamo. Tudi učna pot Selo, ki nas popelje prek Makoterovega brega mimo Časarovega mlina do Berkovec in nazaj, nam pokaže vse možne znamenitosti in naravne lepote tega predela, ki pa jih seveda - v primerjavi z vsem, kar imamo v Sloveniji - ni ravno v izobilju. A naučimo se vendar ceniti tudi majhne in predvsem domače stvari! Kadarkoli obiščem Tromejni nad Trdkovo na Goričkem po lepo označeni in speljani Turistični poti Tromejnik, mi je na stičišču treh držav vselej prijetno spoznati vzorno urejenost slovenske tretjine ozemlja. Atilova pot s Kapele nad Radenci, če spregledamo liste predele, ko pohodnika vodi po neznosni asfaltni cesti, odkriva zanimive predele Zgornjega in Spodnjega Kocjana, a omaga, da bi nas vodila skozi najbolj neokrnjene in najlepše predele spodnjega dela te doline in nas popeljala mimo idilične »cimprače« pokopnega slikarja Trstenjaka na Dragotinskem vrhu.

A na večini novejših poti tako v Pomurju kakor drugod po Sloveniji snovalci izumljajo najrazličnejše markacijske znake od medvedjih in lisičjih šap do kičastih listov vinske trte, pozabljajo pa, da imamo tudi pri označevanju potov Slovenci svoj originalni in tradicionalni markacijski znak: rdeč krožec z belo piko.

Vpeljal ga je planinec in kartograf Novomeščan Alojz Knafelc (1859-1937), ki je leta 1922 v Planinskem vestniku objavil podrobna navodila za markiranje potov (primerjaj tudi: Dr. A. Bricelj: Priročnik za planince, DZS 1950, stran 211-220). Njegov znak - Knafelčev krožec - je likovno izčiščen in popoln, izviren in udomačen, funkcionalen, enostaven in opazen ter ga nobena od novejših pogruntavščin niti približno ne dosega. Uveljavil se je v vsem prostoru nekdanje Jugoslavije in zdaj se je le še bati, da nam ga ob našem malomarnem odnosu do izročil kdo ne odvzame. Knafelčev krožec je kakor oko, ki nas budno spremlja in varuje pred zablodo. Toda odprimo oči, kajti ne gre le za pozabljanje tega obpotnega znamenja: bojim se, da gre za širši slovenski simptom splošnega zanemarjanja svoje dediščine, in to na vseh koncih in v vseh oblikah. Le spomnimo se razrušenih grajskih poslopj, preštevilih shiranih zgradb, ki jim namesto prenove brezčutno dosodimo rušenje in zamenjavo z novo, v detajlih z vseh koncev in dežel kopirano obliko, spomnimo se tisočeri predmetov naših dedov, ki smo jih zavrgli v grapo ali oddali zbirateljskemu tujcu... Cenjenje svoje preteklosti in dediščine je vendar nekaj temeljnega na poti do lastne identitete.

Oskarjevec Pan Tadeusz

Poljski režiser Andrzej Wajda je dobil letošnjega častnega oskarja

Za nami je še ena noč oskarjev, toda ko sem pisal to besedilo - pred desetimi dnevi - sta bila zanesljiva samo dva nagradjenca: igralec, režiser in producent Warren Beatty je dobil nagrado Irvina G. Thalberga, ki jo Ameriška filmska akademija podeljuje producentom za filmsko produkcijo visoke kakovosti. Warren mi je bil vedno zelo všeč, predvsem kot ustvarjalec, ki je izkoristil svoj šarm in hollywoodske možnosti ter skušal biti vedno drugačen, boljši od drugih. Srečeval sem se z njegovimi liki v filmih in pred leti sva se na podelitvi oskarjev srečala tudi v živo: na slovesnem večeru, za odrom, pred straniščem, kjer sta si z Jackom Nicholsonom izmenjala nekaj pikantnih šal ... Zaletel se je vame, me za vsak primer premeril od glave do pete, če me ni mogoče polil s pivom iz pločevinke ali opeknel s cigaro v drugi roki ... Častnega oskarja za življenjsko delo pa je dobil poljski režiser Andrzej Wajda.

Z njim sem se srečal večkrat. Ker je snemal tudi v Srbiji, se je naučil srbohrvaščine, sicer pa je tako kot jaz hodil po festivalih, domačih in tujih, in bil pri tem vedno na voljo novinarjem, posebno tistim, ki so poznali njegov opus, ustvarjalni koncept in so z veseljem poslušali njegove poglede na kulturo in politiko.

Prvič sem ga srečal, ko sem bil udeleženec filmskega seminarja v Varšavi. Bilo je to davnega leta 1962 - moje prvo potovanje v tujino, ko so bile meje na Češkoslovaškem in Poljskem zastražene, obdane z žico ... Nekega dne so nas iz poljske prestolnice odpeljali na izlet na filmsko šolo v Lodžu. Stopili smo v razred in v navzočnosti študentov so nam pokazali nekaj njihovih kratkih dokumentarnih filmov. Po ogledu smo govorili o filmskih studijih, na koncu pa je profesor in režiser Andrzej Wajda ocenil njihovo delo. Predvsem jim je zameril glasbeno opremo - ta je bila v vseh filmih ameriška: ameriški džez, ameriška črnska pesem, popevka. In jih je vprašal: kako bo tujec vedel, da je to poljski film, ko pa ste mu ponudili poljski dokument z ameriško glasbo? In je nadaljeval: bodimo do kraja Poljaki, čeprav je včasih zelo težko, kajti živimo med Nemci in Rusi, med nekdanjim nacizmom in sedanjim socializmom, med ... Ni končal stavka. Morda se je spomnil, da ga bo kdo zatožil, ker spet omenja »poljski kompleks«, govori zoper politični sistem ... Pravi umetnik mora biti v službi umetnosti, ne politike. Da bi podkrepil svojo misel, je posnel filme, kakršni so Kanal, Pepel in diamant, Obljubljena dežela, Človek iz marmorja, Svatba, Človek iz železa, Pan Tadeusz ... Ta njegova kritika prihodnjih režiserjev se mi je zapisala v spomin in razmišljanje vse do današnjih dni: tudi Slovenci moramo delati slovenske in ne ameriško-slovenske filme. (Franczoi, ki kar naprej rogovilijo in kritizirajo ameriško kinematografijo in njen komercialni vpliv na Evropo, so tokrat posneli film o Devici Orleanski, vendar z ameriškim denarjem, na ameriški način, v ameriški in ne francoski!)

Drugič sem ga srečal v Krakovu, ko je delal v tamkajšnjem gledališču. Bilo je leta 1967. Takrat sem hodil na mednarodne filmske festivale v Krakov in takrat je nastala tudi priložna fotografija: ni kaj, dva mladeniča, razlika v letih natanko deset let ... Priznam, da sem se ob gledanju njegovih filmov naučil filmsko misliti. Večkrat se spomnim izvrstne sekvence iz filma Pepel in diamant: ranjeni Maciek Chelmicki - igral ga je Zbigniew Cybulski, fant s črnimi naočniki, ki jih je nosil, kot je sam izjavil, zaradi svoje nesrečne ljubezni do domovine! - teče med belimi plahtami, ki se sušijo na vetru, in umira na smetišču (zgodovine).

Pa scena iz filma Kanal - ko varšavska upornika po kanalih najdejo zamrežen izhod in vidita vzhodni breg Visele (tam so bili Rusi, ki pa Poljakom niso hoteli pomagati v varšavski vstaji in so zato Nemci sistematično uničili mesto, ga spremenili v ruševine in postreljali, pobili vse, kar je bilo skrito v teh ruševinah) ... Prizori, citati in spoštovanje Wajde so kmalu zašli tudi v tuje filme: zadnja sekvence Godardovega filma Do zadnjega diha z bežečim Belmontom

Baryt prizor iz filma PAN TADEUSZ Andrzeja Wajde

preketo hudo spominja na smrt Macieha iz Pepela in diamanta ...

Celo Emir Kusturica je v svojem Podzemlju prikazal izgubljenega belega konja in razbit križ, s Kristusovo glavo, obrnjeno navzdol - kot reminiscenco na prizor iz filma Pepel in diamant.

Tretjič sva se srečala na prvem kongresu poljske Solidarnosti. Takrat sem bil gost na mednarodnem filmskem festivalu v Gdansk. Prijatelj, filmski kritik Kazimierz Ż., me je povabil na delo Kongresa. Za tuje novinarje je bila kotizacija (pristopnina) petdeset dolarjev, za domače novinarje simboličnih deset zlotov. Spremenil sem priimek in se predstavil kot Bronjek Szemenowski, plačal deset zlotov, se vpisal v knjigo gostov in vstopil v dvorano, kjer se je odločala usoda moderne Poljske. Sedel sem kot gost na klopi skupaj z Andrzejem Wajdo in njegovo asistentko Agnieszką Holland, ki je kasneje postala uspešna filmska režiserka. In namesto o filmu smo razpravljali o politiki. Wajda je potrdil mojo misel, da je danes vse politika ... Žal to še vedno drži: greš po gozdu in gozd je političen, poje poljska pesnica in nobelovka Wisława Szymborska.

Četrtrič sem se srečal z njegovim najnovejšim filmom Pan Tadeusz, narejenem po literarnem epu Adama Mickiewicza, Prešernovega sodobnika. Bila je to slovesna premiera, samo za člane Filmske akademije v Los Angelesu. Tako sem bil znova med filmarji - člani akademije so ljudje, ki so bodisi dobili oskarja bodisi so bili samo nominirani zanj. Vsak »službeni gledalec« je dobil listič, s katerim mora ocenjevati filme, ki so v izboru za nominacijo in za oskarje.

V predverju akademije, pred začetkom projekcije, so bili na voljo okusni sendviči in osvežilna pijača. Gledalci pa, ko sem takole pogledal po dvorani, skoraj vsi starejši od mene. Mnogi so med projekcijo zadremali, smrčali ... Andrzej Wajda je tokrat naredil film v stihih, z odlično fotografijo, izredno dobro zrežirano sceno poljskega plesa, poloneze ... Užival sem v poslušanju originalne verzije, v melodiji in spevnosti jezika, v Mickiewiczovem literarnem zapisu o vstaji Poljakov na začetku osemnajstega stoletja.

Andrzej Wajda kinematografiji ni dal samo svojih filmov. Soustvaril je, promoviral je poljske igralce, snemalce, mlade režiserje. V osemdesetih letih je vodil producersko skupino X. Po predstavitvi zgodovinskega filma v verzih Pan Tadeusz pa je najbrž dosegel enega od svojih ustvarjalnih vrhuncev. Čeprav kritiki niso verjeli v njegov komercialni uspeh, si je doslej ogledalo film na Poljskem že šest milijonov gledalcev! Ko so ga domači novinarji vprašali, kaj sam sodi o Panu Tadeuszu, je odgovoril: Pan Tadeusz - to smo mi z našim narodnim značajem, našim narodnim jezikom. Nič več. A to je vendar dovolj.

Že pred njim je režiser Jirzy Hoffman posnel zgodovinski spektakel Z ognjem in mečem (film si je ogledalo sedem milijonov gledalcev) in tako sprožil glasna razmišljanja o vrnitvi poljske filmske romantike. Mogoče se bo tema filmoma približala tudi naš Prešeren, mogoče bodo tudi Hrvti začeli snemati film Republikanci, ki sega v čas jakobinskih zarot, zagrebškega škofa Maksimilijana Vrhovca in našega Žige Zoisa ...

Ostroumni kritiki so že ugotovili, da prihaja v kinematografe kostimirani, romantični slovenski junak: pogumen, pošten in plemenit. Ponovno so v modi pisatelji osemnajstega stoletja, biseri literarne zgodovine, narodni junaki.

Toda predstavljeni moderno, zrežirani v hitrem ritmu, privlačno, v bogatih kostimih, z razkošno romantično glasbo ... Tvegan posel, ki pa se je Andrzej Wajdi obrestoval. Ne samo da je dobil svojega častnega oskarja, po njem se imenuje tudi posebna berlinska filmska nagrada, ki so jo letos podelili prvič, utemeljil pa jo je sklad Philip Morris in je vredna 10.000 dolarjev. Prvič podeljeno nagrado »Andrzej Wajda« je dobila ruska režiserka Kira Muratova. Nekateri njeni filmi, posneti v maniri dobre stare češke šole a la Forman in Passer, so bili v Rusiji »v bunkerju« tudi po devetnajst let.

Kot kaže, pa prave umetnosti in ljudi ni mogoče ne zakleniti v kleti ne sezgati na grmadah: resnična človeška izpoved vselej zmaga nad začasnimi, minljivimi nesporazumi, cenzuro, totalitarizmi in državnim strahom.

BRANKO ŠOMEN

Poljski režiser Andrzej Wajda med snemanjem svojega najnovejšega filma po Mickiewiczzu

Zaljubljenca iz filma PAN TADEUSZ: visoki stil mode iz osemnajstega stoletja

Filovske
junakinje
in junaki
dneva in
noči

Obujanje starih zimskih opravil

V Filovcih živi vaški posebnež, ki so mu domačini nadedli neobičajno ime. Kličejo ga Junak dneva. A je bilo v Filovcih letošnjega 18. februarja več junakinj in junakov dneva. Še junake noči je bilo najti. Turistično društvo je organiziralo celodnevni prikaz ročnih spretnosti, s katerimi so se nekoč v zimskih večerih ukvarjali domačini. In da tradicija ne bi izumrla, bodo z njo nadaljevali vsako leto.

Na večerni prireditvi je bilo posebno živahno. Začele so jo ljudske pevke Filovec s pesmijo *Nocoj pa oh nocoj*. Pa ni bilo enostavno stopiti na oder in peti pred vesoljnim svetom, ki je radovedno stegoval vratove in nastavljal ušesa. Malo, čisto malo treme se ob takšni priložnosti celo lepo poda nastopajočim. Na odru so se zvrstile (od desne proti levi) Kristina Gerič st., Marija Vegi (za njo), Micka Kerman, Marija Ivanič, Micka Ošlaj, Terezija Berden in Marija Škerget. Kristina Nemeč sedi in prede laneno nit.

»Te naji kejpali?« je bilo slutiti vprašanje v očeh Barice Lovrenčec (leva), ki je izdelovala cakar iz »kukurčnega bilja«. Anica Ivanič pa se ni dala motiti in je spretno vezla po starem oblikovane »kurine« na laneni prt.

Horvatov Lujzek izdeluje slamnati svitek, ki je osnova za pletenje »kribul« oziroma košar za vzhajanje kruha in druge hišne potrebe. Za njim se skriva Vučkov Tonek in plete »pametnice« oziroma »korobače« za tepežni dan.

Mladina in odrasli so si lahko v Filovcih ogledali tudi domače dobrote iz testa in razstavo košar, prtov, suhega cvetja. Skratka, domače izdelke. Posebej so bili zanimivi poročni kruhi oziroma »bidri« in »pletelniki«. Prijetno so dišale »genjene pogače« ... Dobrote so spekle gospodinje z ljubeznijo. In ker gre ljubezen skozi želodec, so bile mize ob koncu prireditve, ki se je zavlekla v noč, pospravljene

Filovske ljudske pevke so tudi prebirale fižol in klepetale.

Berdenov Janči (levi) je tega dne hitro porabil vse brezovo vejevje, ki mu je bilo na voljo. Spletel je precej brezovih metel in letos bodo filovske vaške ulice povsem čiste. Ob njem sedi Nemcov Jouži in nič ne dela. Sicer pa je on vaški posebnež in se mu je na pleča obesilo ime Junak dneva. A je imel tokrat precej pomočnikov oziroma je bilo več Junakinj in Junakov noči.

Andrejka Trajbarič je glavna organizatorica in voditeljica skoraj vseh filovskih prireditev. Tokrat je trdno držala v desnici mikrofon in se z njegovo pomočjo pogovarjala s sodelujočimi. In da ne bo zamere, glavna sta bila tokrat še predsednica turističnega društva Marija Škerget in predsednik krajevne skupnosti Milan Varga. Vsi nenaermno izpuščeni pridejo na vrsto prihodnje leto, ko bodo v Filovcih prireditve ponovili.

Besedilo in fotografije:

Preroško delo in življenje

Vstani, vzemi

France Prešeren iz Vrbe na Gorenjskem, Anton Martin Slomšek iz Sloma pri Ponikvi in Jakob Lorber iz Kaniže pri Pesnici so se rodili istega leta: 1800 – torej pred 200 leti. Prešerna kujemo v oblake, ker da je največji slovenski pesnik; škofa Slomška je Cerkev razglasila za prvega slovenskega svetnika; Lorber pa ostaja med Slovenci pozabljen, čeprav je bil violinist, komponist, ukvarjal pa se je tudi z astronomijo, filozofijo in mistiko.

Glas iz bližine srca

Jakob Lorber je nameraval postati duhovnik, dejansko pa je opravil le višji pedagoški tečaj in se preživljal z dohodki od poučevanja glasbe in glasbenih nastopov. Izhajal je iz glasbene družine. Imel je ambicije, da bi kot skladatelj in violinist dosegel slavo Paganinija, toda obrnilo se je drugače: 15. marca 1840. leta, ob šestih zjutraj, ko je molil jutranjo molitev in ko je hotel vstati, je na levi strani prsi (tam, kjer je srce) jasno zaslišal glas, ki mu je velel: *Vstani, vzemi svoje pero in piši!* Jakob je naredil tako, kot mu je bilo naročeno, in zapisoval prve stavke: *Kdor želi govoriti z Menoj, naj pride k Meni in položil mu bom odgovor v njegovo srce. Vendar bodo samo čisti, katerih srce je polno ponižnosti, slišali zvok Mojega glasu! In kdor mi daje prednost pred vsem svetom, Me ljubi kot nežna nevesta svojega ženina; z njim bom hodil z roko v roki. Zmeraj me bo gledal kot brat brata in kakor sem ga Jaz gledal že od vekomaj, še preden je postal ...»* To je bil uvod v delo *Stvarjenje sveta duhov in zgodovina pračloveštva*. Tisto jutro je bilo za Jakoba, ki je bil tedaj star štirideset let, prelomno, saj se je odpovedal dobri službi glasbenika v Trstu in je ostal v Gradcu, kjer se je še naprej skromno preživljal z dohodki od poučevanja glasbe in priložnostnih glasbenih nastopov, večino svojega časa pa je porabil za zapisovanje tistega, o čemer mu je od 1840. leta do njegove smrti 24. avgusta 1864. leta, torej 24 let, govoril glas, ki je prihajal od srca. Slišal ga je samo on. Nekemu prijatelju je zapisal: *Gospodovo najsvetejšo besedo slišim kot najsjajnejšo misel; jasno, čisto ... Nihče, pa če mi stoji še tako blizu, ne more slišati tega glasu. Zame pa zveni ta milostni glas razločneje kot vsak, še tako glasni materialni zvok.*

Napovedala ga je prerokinja

Jakob Lorber, ki se ni poročil in si tudi ni ustvaril kakih gmotnih dobrin, je do svoje smrti sledil svojemu notranjemu glasu in s kovinskim peresom, ki ga je namakal v črnilnik, popisal 20.000 strani, kar je približno 10.000 tiskanih strani v knjigi. Njega je celo napovedala prerokinja iz 12. stoletja, katoliška redovnica sv. Hildegard, ki je v svoji knjigi *O božjih delih* (1163–1173) govorila o novem Janezovem evangeliju, ki še ni razodet. In res: Božji duh je v letih 1851–1864 narekoval skrivnosti božjega stvarstva Jakobu Lorberju.

Nanizali bomo nekatera najpomembnejša dela Jakoba Lorberja: *Božje stvarstvo*. To so tri knjige, v katerih govori o Bogu, stvarjenju in prazgodovini človeštva. *Naravno Sonce*. Opisuje Sonce in življenjske razmere na njem. *Duhovno Sonce*. V dveh knjigah govori o onostranstvu in svetu duhov. *Jezusova mladost*. Gre za opis Jezusovega življenja v prvih otroških letih. *Jezusovo dopisovanje z Abgarjem* - knezom iz Edese. *Zemlja in Luna*. V tej knjigi podaja osnove duhovne razlage sveta. *Trije dnevi v templju*. Opisuje zadrževanje 12-letnega Jezusa v templju, kjer s svojimi odgovori preseneča duhovne. *Nebeški darovi*. S tem delom pojasnjuje vprašanja o stvarjenju, naravnem svetu, pravi veri in duhovnem prerobenju. *Janezovo veliko veselo oznanjenje* pa je najboljše Lorberjevo delo, saj obsega deset knjig, v njem pa je močno razširjen opis Jezusovega življenja, dela in nauka.

Vse izvira iz duhovnega pravira

Univerzitetna knjižnica Maribor je imela med 5. in 30. marcem 1996. leta razstavo del Jakoba Lorberja. Pri zbiranju gradiva in urejanju razstave se je posebej angažirala strokovna delavka knjižnice Sandra Kurnik Zupanič, doma iz Jarenine, v kateri je obiskoval Jakob Lorber osnovno šolo. Mariborski naslovni škof dr. Vekoslav Grmič je ob razstavi zapisal, da je bil Jakob Lorber mistik, teozof in antropozov. Kot tak je redno

Jakob Lorber je s svojim delom segal tudi na tehnično-nastavna področja in napovedal mnogo poznejše odkritja. Tole je skica za tristo metrov visoko stožčasto sončno hišo. Je ta risba navdihnila slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika, ki je narisal podoben (a ne izpeljan) načrt za stavbo slovenskega parlamenta?

Jakoba Lorberja

svoje pero in piši!

prebiral sveto pismo in gotovo poznal tudi tako imenovane apokrifne spise.

»Lorberjeva razmišljanja o svetu in življenju gredo v smeri konstitutivnega spiritualističnega monizma, saj je zanj vsa stvarnost končno duhovne narave. Vse, kar je, nekako izvira iz duhovnega pravira, ki je Bog. Posebej govori o stvarjenju duhovnega sveta, o dobrih in hudobnih duhovih; ti zadnji naj bi zaradi odpada od Boga in ljubezni postali po materializaciji snov, iz katere je vidni svet. A zaradi Jezusa Kristusa in njegovega odrešilnega dela naj bi počasi prišlo do apokatastaze, sprave vsega z Bogom. Močno je torej navzoča misel o splošni evoluciji, ki se uresničuje v času prek vedno višjih oblik življenja do človeka in potem do tistega, kar krščanstvo razume kot zveličanje in poveljanje vsega stvarstva. Veliko govori Lorber o življenju po smrti in zorenju duš za življenje v Bogu in do bližnjega, človeka sploh pa tudi narave. Pekla v pomenu večne kazni ne priznava ... Človekova življenjska pot, kakršno pričakuje Bog in ga edina more

Jakob Lorber je na »bikovskem vratu« nosil veliko glavo, bil je rjavolas, bradat in brkast. Morda so bile nekaj posebnega njegove zeleno sinje oči, ki so (za očali z žičnim okvirjem) gledale stvari, ki drugim niso bile vidne. Prijateljem je dejal: Tam, kjer vaše oči malo ali celo nič ne vidijo, tam se dogajajo velike stvari!

Jožef in Marijina nosečnost

V Sloveniji postopoma odkrivamo Jakoba Lorberja in njegova dela. Veliko veliko bolj znan pa je v Avstriji in Nemčiji, kjer (v Bietigheimu) deluje Lorberjeva družba (Lorber-Gesellschaft), ki izdaja njegova dela. Ta so izšla v celoti v nemškem, deloma pa tudi v angleškem, francoskem, italijanskem in tudi slovenskem jeziku. Pri nas je izdala založba DSM Ljubljana kot prvo delo *Jezusovo mladost*, pravzaprav zgodnje otroštvo, kjer tudi zveemo, da je bil Jožef 70-letni vdovec, Marija pa 14-letnica. Beremo: Ali sploh vem, kaj je to, ko pravijo: Glej, ženska bo rodila? - O, Gospod, milostno se ozri name; jaz sem vendar samo dekle, staro štiri-najst let in sem o tem slišala samo govoriti ... Kaj bo rekel k temu oče Jožef, ko mu bom povedala ... - Marija, ne skrbi Ti si spočela in Gospod je s teboj ... - Jožef je objel deklico, si jo pritisnil na prsa in rekel: Marija, ti si čista, ti ostaneš pri meni, kajti danes mi je dal Gospod mogočno znamenje o tebi, kajti ta, ki bo rojen iz tebe, se mora imenovati Jezus ...

Jakob Lorber pa ni bil le mistik, teozof ..., ampak je s svojimi mislimi in deli obravnaval tudi druga (neduhovna) znanstvena področja: astronomijo, anatomijo, arheologijo, biologijo, botaniko, ekologijo, fiziko, geologijo, kemijo, medicino, tehniko, zoologijo ... Segal je na področja, ki jih je znanost spoznala in razložila tudi sto in več let kasneje. O tem je Sandi Sitar napisal daljši članek v reviji Srce in oko (1991/24). Od tam povzema nekatera Lorberjeva dognanja: neskončnost vesolja, obstoj Neptuna, galaksij zunaj Rimske ceste, anatomijo možganov, nastanek Keopsove piramide, dogajanje v rastlinskem svetu, napovedal je ekološke nesreče (smrtno sevanje iz zraka), bil je predhodnik modernih teorij o zgradbi snovi, opisal je sestav zemeljske notranjosti ... Lorber je eden zgodnjih utemeljiteljev osnovnega načela psihosomatske medicine: zdravljenje naj poteka z vzpostavitvijo ravnotežja med duševnim in fizičnim stanjem telesa. Tudi sam naj bi izžareval zdravilno moč. Lorber je 1860. leta napovedal radijsko komunikacijo, čezoceanski in medcelinski zračni promet. Napovedal je avtoceste in po njih promet s hitrostjo pušice. Začeli smo z Lorberjevo duhovnostjo. »Vstani, vzemi svoje pisalo in piši!« je 1840. leta velel notranji glas. Vstal je in pisal. Iz zapisov je nastalo 25 knjig. Tudi meni, podpisanemu novinarju, je neki notranji glas velel, da obiščem Lorberjev rojstni kraj Kanižo, preberem njegovi knjigi Jezusova mladost in Trije dnevi v templju ter dosegljive priložnostne zapise o Jakobu Lorberju, ki je sicer pisal v nemščini in v gotiči, kar je razumljivo, saj je tedaj (do 1917. leta) spadala Štajerska pod Avstro-Ogrsko. Zagotovo pa je Lorber govoril tudi slovensko, o čemer smemo sklepati po zapisu J. Koštiala, objavljenem v reviji Življenje in svet (letnik 1930), kjer ga pisec uvršča med »Slavenriecherje« (Davorin Trstenjak, Jan Kollar, Martin Žunkovič), »ki razlagajo krajepisna (in druga) imena ter besede iz slovensčine.«

Jakob Lorber počiva na graškem pokopališču. Na njegovem spomeniku je ob imenu še epitaf: Naj torej živimo ali umremo, še vedno smo Gospodovi.

STEFAN L. SOBOČAN

Magda Zver, po domače Kornova Magda, iz Lipe je žalostna zaradi tržnice, a papirnate rože ji vračajo veselje

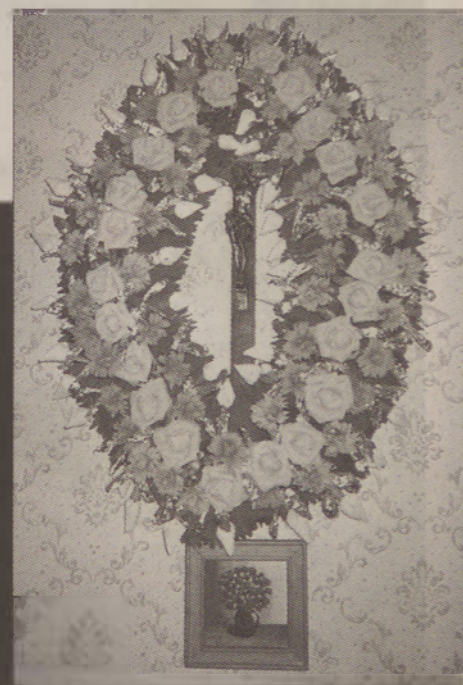
Branjevka

Jutri bo spet petek. Lahko pa bi bil katerikoli petek, razen če je svetek, ker na ta dan Magda Zver zjutraj ob sedmih z lokalnim avtobusom odpotuje iz Lipe v Mursko Soboto. Že prejšnji večer zložil v svetašnji cekar, ki ga je iz koruznega ličja spletla njena pajdašica Mica Vršova, za svoje stalne stranke nekaj grud skute, smetano, jajčka. Nič drugače kot vsa prejšnja leta, samo s to razliko, da še ni stopila na novo gosposko, marmornato tržnico v mestu, čeprav je več kot štiri desetletja vsak petek ali pa tudi kak drugi dan na stojnici ponujala svoje mlečne izdelke in jajčka. Sedaj se na dogovorjenem mestu sreča s stalnimi strankami.

Tržnica mi je bila dom, rože pa otroci

»Nova tržnica ni zame, saj ne bi zaslužila niti toliko, da bi kupila svoje stojšče, pa tudi stare družbe ni. Ni ne branjevka in ne strank. Tako je kot na pokopališču,« pribije, ko jo pobaram, zakaj se že od odprtja izogiba nove tržnice. Zaslužka res ni, komaj da poplača svoje stroške, a navada je železna srajca in Magda si pri sedemdesetih ne more predstavljati življenja brez petkovih odhodov v mesto.

»Prva tržnica je stala tam, kjer je zdaj Potrošnikova blagovnica. Takrat nas je na tržni dan iz Lipe in Odranec prihajalo tudi po 15 branjevka. Starejše, naložene s polnimi cekarji, so že ob prvem svitu peš krenile proti Soboti, mnogo pozneje so se sicer navadile na avtobuse. Jaz sem se vozila s kolesom, ker sva z Jurijem zgodaj kupila kolo,

Da bi okrasile svoj dom, olepšale vesele in žalostne dogodke, so ženske iz pisanih papirjev izdelovale različne okraske. Magdin trivrstni venec iz papirnatih vrtnic in nageljnov na domačem oltarju.

bosmanov (svatovska pogača, op. p.) sem okrasila pa lampasov napravila za gostúvanja. S patikarušom Pančijem in s Šadlovo Milico smo hodili na kurentovanje na Ptuj, kjer sem pozvati oblačila, gor redila. Le pot so nam plačali in lepo pogostili. Gospod pati-

Antonija Poropat iz Kaniže nam je pokazala mesto, kjer je stala Lorberjeva rojstna hiša, in povedala, da si prihaja kraj ogledat veliko Nemcev, v zadnjem času pa tudi Slovencev. Tudi del videokasete o Jakobu Lorberju so posneli na njegovi rojstni zemlji.

pripeljati do svetlega cilja v večnem življenju, je pot ljubezni do Boga in do bližnjega. Ker pa je ta pot večkrat tuja kristjanom, ki hočejo biti pravoverni in strogo cerkveni, je Lorber zelo kritičen do Cerkve in njenih predstavnikov ...« je med drugim zapisal škof Grmič.

Cerkev mu ni bila naklonjena

Vinko Škarf je v svoji knjigi Verstva, sekte in novodobna gibanja (Mohorjeva družba, 1998) uvrstil Jakoba Lorberja na prvo mesto v poglavju Novoverstvene in novodobne »duhovne« skupine ter gibanja na Slovenskem. Konkretno: med posebnije in nevsakdanje Slovence, kamor »spadajo« tudi Jurij Humar, Alma Karlin, Martin Kojc, Marko Pogačnik, Aristid Havliček in ta čas zelo znani Franc Susman. Škarf je na kratko opisal Lorberjevo delo in življenje, zapisalo pa se mu je tudi tole: Mnogi ga imajo za prednika današnjega okultizma (nauk o skritih, menda v nasi sedanosti neupoštevanih dejstvih narave in duševnosti). Zanimivo: Pesnika Prešerna in škofa Slomska smo priznali in ju kujemo v oblake, Lorber pa ostaja med Slovenci skorajda neznan. Za to pa je nekaj objektivnih vzrokov: ni javno deloval, ampak je bil »zaprt« v svoj duhovni svet, pisal je tisto, kar mu je govoril glas pri srcu. Cerkev pa (tedaj) ni bila ravno naklonjena tako imenovanim zasebnim razodetjem, kajti razodetjem naj bi bilo konec s smrtjo zadnjega Jezusovega apostola in (prvotno) Jezusovo evangelijsko sporočilo (sveto pismo) je postalo obvezujoče. Preroški duh pa s tem ni izumrl, ampak je deloval pač tam, kjer je bilo mogoče, na primer v mnogih gnostičnih skupnostih. Lorberju je bilo rečeno, da glas, po katerem je zapisoval, prinaša novo, popolno Jezusovo razodetje, ki je bilo v bibličnih knjigah preneseno samo v fragmentih.

»Jezus zanika celo vrsto temeljnih kamnov rimskega cerkvenega gospostva. Zanika, da bi kdaj koli podpiral stanovske razlike med kristjani, kaj šele, da bi ustanavljal cerkvene eminence in papeštvo; ni mu pomembna konfesionalnost, ampak le ljubezen v srcu, ki je njegovo edino resnično prebivališče, edina prava Cerkev na zemlji. Izrecno pravi, da po zunanji cerkvi nikoli ne bo prišlo odrešenje. Distancira se od meništvat kot načina bogušečnega življenja, prav tako odklanja celibat kot nenaravno obliko življenja ... Obrede in zakramente Jezus postavlja zelo naravno in pristno ... Tako krst kot spominsko večerjo lahko vodi vsak njegov učenec ...« je o Lorberjevih videnjih v Auri zapisal Viktor Gerkman.

Magda Zver, po domače Kornova Magda, iz Lipe je svoj repertoar umetelnih papirnatih rož obogatila s pisanimi grozdi, ki bodo na prodaj na beltiškem festivalu

saj je on z drugimi vaščani takoj po vojni v Mariboru na črno prodajal moko. Zaradi »kontrabanda« je odsedel nekaj mesecev, vendar koristi so bile tudi,« obuja spomine na začetke, ko sta se morala zakonca Zver postavljati na lastne noge, stvoriti denar za davek, elektriko.

Po moževi smoli je začela Magda z legalno prodajo domačih pridelkov. Več kot 15 let sta z Verčecovo Maričo po potrebi dobavljali po 25 kg skute in prav toliko litrov smetane za soboški dijaški dom. Pozneje sta še mnogo let po naročilu sami pripravljali po 18 grud skute in 5 litrov smetane za banko.

»Na staro tržnico so prihajali meščani pa tudi »regruti«, kot smo pravili upokojevcem, ki so imeli pri naših stojnicah svoj shod, da o drugih branjevkah in branjevcih sploh ne govorim. Vse sem vedela, kaj se dogaja po Prekmurju in na Štajerskem. Predvsem v letih, ko je mož še živel in smo imeli krave, sem zaslužila za davek, za trgovino, elektriko in še kakšen dinar za povrh. Ja, ja, takrat sem govorila, da je tržnica moje delovno mesto, le pokojnine si tam nisem zaslužila. Žal mi je za staro tržnico, kjer smo bili kot ena velika družina,« pravi in ne more skriti svojega razočaranja. Črni mešanec z laježem odganja nadležne kure. On je gospodar na širnem Zverovem dvorišču in velikokrat deležen priboljška, če je dober tržni dan. Toda zadnje čase je zaskrbljen, saj je gospodinja veliko zdoma. Liplanske ženske skup tiščijo in Magda je sploh v vaški školi, kjer rože redijo za beltiški folklorni festival.

»Spet je kot nekoč pri naši hiši, ki so ji pravili pri Kornovi, kjer je mama vzgojila šest otrok in z rožami prislužila kakšen denar. Druge sestre se niso, jaz pa sem se od nje naučila delati rože iz krep papirja. Nekeč ni bilo gostije, smrti ali drugega dogodka, da ne bi delali

karuš so nam vedno dejali, da naj samo jemo in pijemo, koliko zmoremo pa še več, če bo pa komu slabo, pa ima on itak s sabo celo torbo tablet.«

Po smrti lekarnarja Szepesya, očeta beltinke folklorne, ni bilo več vabil na festivale in šele pred dvema letoma je lahko spet pokazala svojo umetelnost, ko je naredila lampase, viseče okraske gostúvanjskih stropov. Za letos nastajajo pod njenimi pridnimi prsti pisani grozdi. Tudi v času, ko je niso vabili na festivale, Magda ni bila brez naročila, saj je spletla veliko vencev iz papirnatih rož, tudi take s premerom enega metra, predvsem za kapelice in grobove. Dolgo časa je zanjo veljalo, da nihče ni prerok v svoji domovini, kajti ko so jo doma pozabili, je imela veliko naročil s Štajerskega. Neka rejniška mati je prosila, če bi njo in njene varovance uvedla v skrivnosti izdelovanja papirnatih cvetov, da bi si morda kateri od otrok nekoč s tem služil kruh ...

Magda Zver, po domače Kornova, rada predaja izročilo, saj sama nima otrok, Čemeštrova Bara, njena najboljša učenka, pa se je že pred tremi desetletji odselila v bližino Ptuja. Prvi zimski tečaj na beltiški osemletki je za njo, zdaj pa se ženske iz Lipe vsak teden zbirajo v nekdanji šoli in se pripravljajo na festival. Za vsakega obiskovalca so nare-

*Kozara ter druge
stare in nove
(povojne)
znamenitosti so
zanimive za ogled*

V Republiki srbski čakajo

Bili so zavedeni in so se pobijali, sedaj pa spet morajo živeti skupaj

Na »posebni pijaci« ravno tako v Prijedoru, na okoli 10 hektarjih površine, ponujajo »trgovci« prav vse, na njihovo žalost pa je največ »kibicev«, pravih kupcev pa veliko manj. Na omenjeni tržnici je sicer največ blaga dvomljive kakovosti (sivi trg) iz Madžarske, Romunije, Bolgarije, Turčije ... ponujajo pa tudi vse mogoče rabljene reči, ki jih pobirajo tudi na nekdanjih odpadkih.

Hotel Prijedor v istoimenskem mestu je vedno prepoln. Poleg vojakov mednarodnih sil in opazovalcev je tudi veliko domačih novopečenih bogatašev, vsak večer nastopa »pevaljka«, ne manjka pa niti »prijateljic noči«, ki privlačijo zlasti debele denarnice tujih »mirovnikov«.

S potepanja po Republiki srbski v sliki in besedi poroča Oste Bakač, ki so ga »ujeli« v objektiv skupaj s taščo Tinico pred živilsko tržnico v mestu Prijedor.

V Republiki srbski gotovo nikoli ne bo zmanjkalo »rakije« in odojka, kajti vsaj ob posebnih priložnostih (veliki cerkveni prazniki, ki so sedaj tudi med pravoslavci pridobili »veljavo«) tudi v najbolj revni družini poskrbijo, da se zavrti raženj.

Življenje prebivalcev nekdanje Bosanske krajine bi bilo gotovo lepše, če bi spet začeli z delom rudniki železa v Ljubiji, Tomašici, Gradini in Omarski. V slednjem je bilo med vojno zloglasno taborišče za muslimane, nekdanji tamkajšnji poveljniki in drugi odgovorni pa sedaj počasi končujejo v Haagu.

Med največje težave v RS sodi pomanjkanje plina in kurilnega olja, tako da morajo že nekaj let tudi stanovalci blokov kupovati drva za kurjavo, in najhuje je tam, kjer nimajo niti dimnikov in morajo iz blokov napeljati dimnik kar skozi okno. Po drugi strani pa nenadzorovano sekajo gozdove, kar bodo prihodnji rodovi nedvomno močno čutili.

Čeprav so bile hiše na sliki (pravzaprav na tisoče takih) porušene leta 1992, še sedaj stojijo samo stene oz. tisto, česar tatovi, nekdanji sosedi, sodelavci ali znanci niso pokradli. Sedaj pa se ti ljudje vračajo in spet bodo morali živeti skupaj. Kakšna nesmiselna vojna ...

Med vojno niso vsi trpeli, temveč so se porajali tudi novopečeni bogataši. Največ takšnih je obogatelo bodisi v tujini ali doma. Mnogim pa je uspelo obogateti tudi z razprodajo nekdanjega družbenega premoženja.

na slovenske turiste in izletnike

Potovati danes v BiH – entiteto Republiko srbsko (RS), predvsem na območje Banjaluke oz. nekdanje Bosanske krajine, je nekaj povsem drugega kot pred nekaj leti, ko je tam divjala vojna. Prihod iz Slovenije na območje Banjaluke je namreč veliko lažji in enostavnejši, še bolje pa bo, tako obljublajo na hrvaški in na drugi strani reke Save, ko bosta kmalu odprta tudi mejna prehoda med Jasenovcem in Bosansko (sedaj Kozarsko) Dubico – promet trenutno poteka ob pomoči improviziranega splava in je pogosto, zlasti ko je gladina vode v reki višja, onemogočen – ter pri Gradiški, kjer sedaj menda popravljajo med vojno porušen most. Tako je sedaj oblegan prehod med Dvorom na Uni in Bosanskim Novim (sedaj Novi Grad) in je zlasti ob konicah, predvsem praznikih, velika gneča, tako da je na hrvaški strani za vstop v RS potrebno čakati tudi po nekaj ur. Še posebno dolgo časa pa morajo čakati številni tovornjaki, katerih je čedalje več.

Kljub vsem naštetim težavam pa vsi potniki strpno čakajo in se veselijo, da bodo lahko videli svojce in prijatelje, saj so med njimi tudi takšni, ki rojstnega kraja niso videli tudi celo desetletje ali celo več. Potovanje, recimo v Prijedor in okoliška mesta ter tudi na Kozaro je kljub vsemu udobno in hitro, saj traja ob »navadnih« dnevih z osebnim avtomobilom iz severovzhodne Slovenije približno toliko ali celo manj kot do Portoroža ali Pirana. Po večjem delu Hrvaške poteka vožnja po avtocesti, ki je v zadnjem času zelo zasedena, to pa še pred tremi, štirimi leti, ko je še vse močno dišalo po vojni in sovraštvu, ni bil mogoče. Ob bližanju k mejnemu prehodu na Gradiški pa potniki na eni in drugi strani lahko vidijo veliko vojakov, vojaške opreme in oborožitve iz sestava mednarodnih vojaških sil, ki so še vedno tudi na Hrvaškem. Povsem drugače je ob prehodu med Dvorom in Novim Gradom, kjer razen veliko porušeni stavb zlasti na hrvaški strani (to so hiše pregnanih Srbov, jih nihče niti ne obnavlja) ni zaslediti nič posebnega. Zato tudi prehod čez pontonski most, kjer nekaj dalj časa čakajo predvsem tovornjaki, katerih je v zadnjem času izjemno veliko, prek reke Save v Republiko srbsko mine brez težav, saj za slovenske državljane zadostuje, da pri vstopu pokažejo potni list in zeleno karto zavarovanja za avtomobil ali drugo motorno vozilo in pot nadaljujejo po kljub vsemu dokaj (kljub tankom in drugim vojaškim vozilom) ohranjenih cestah. Od Novega Grada do Prijedora in naprej do Banjaluke poteka vožnja po vzdrževani cesti, rezervirani za avtomobilski promet, ki pa je zelo prometna, kar tudi potrjuje, da se stanje normalizira. S posebnim občutkom se zapeljemo mimo »znamenitih« krajev

Omarska, Keraterm, Trnopolje in podobnih, kjer so bila med vojno taborišča, pa mimo znamenite Kozare, ki je še vedno bolj ali manj pusta, čeprav znani spomenik, katerega se spominjamo, še vedno stoji na svojem mestu. V primerjavi s prejšnjimi leti, ko sta imeli Federacija BiH in Republika srbska različne registracije (sedaj so enake, da nihče ne more prepoznati, za koga gre), je na cestah vedno več osebnih in tovornih vozil, tudi tistih s tujimi registracijami, še posebno množične pa so slovenske.

V Republiko srbski je življenje sicer normalizirano, saj so vsi komaj čakali, da se bo nehala vojna, toda povsem jasno je, da še veliko let ne bo tako, kot je bilo pred devetimi leti. Ljudje so razočarani, saj se ni zgodilo tisto, kar so jim obljubljali, ko so govorili: »Samo naj se vojna konča ...« Mnogim je celo veliko slabše, kot jim je bilo med vojno. Še posebno hudo je z brezposelnostjo. Ljudje bi bili pripravljeni nekaj mesecev delati tudi brez plače, samo da njihovo predvojno podjetje »oživi«. Žal pa še vedno ni videti, da bi prišlo do kakšnega večjega zaposlovanja, še posebno ne do ponovnega odprtja rudnikov železa v Ljubiji, Tomašici, Omarski ... Ob tem pa je tudi zaposlenim zelo hudo, saj se giblje plača med 80 in 200 markami, pa še ta pogosto zamuja. In zaradi omejene brezposelnosti in splošne socialne stiske še zlasti v mestih, kajti kmetje si nekaj sami pridelajo, je še vedno veliko samomorov. Glede na dejstvo, da so redka gospodinjstva, kjer nimajo orožja, tudi tankovskih min, mitraljezov, avtomatov in podobnega iz minule vojne, je enostavno narediti samomor. Kljub nenehnim opozorilom odgovornih orožje vračajo le redki, saj se še vedno bojijo, da se bo ponovilo. Šele sedaj vsi dojemajo, da so bili za-

Za nas in tudi prihodnje rodove je minula nesmiselna vojna gotovo pustila veliko novih »suvenirjev«, ki si jih bomo ogledovali z različnimi občutki. Med najnevarnejšimi pa so mine, ki pogosto »odnesejo« še kakšno življenje nedolžnih oseb, pogosto otrok.

vedeni. Če bodo hoteli ali ne, bodo spet morali živeti skupaj s svojimi sosedi iz pred vojne, ki je sedaj dejansko nihče ne odobrava, a pred leti žal ni bilo tako.

Ne glede na vse težave pa so ljudje čedalje bolj zadovoljni tudi s skromnim življenjem v miru in sožitju s sosedi. Vsi so nekako tradicionalno veseli in tudi gostoljubni, z veseljem se pogovarjajo z vozniki kakšnega avtomobila s slovensko registracijo. Tukaj so še posebno polni pričakovani trgovci in še zlasti gostinci, ki upajo, da bodo kmalu slovenski in nasploh tuji turisti začeli spet organizirano in v velikem številu obiskovati nekdanje »Titove steze« (Jasenovac, Kozara, Banjaluka, Jajce, Drvar ...), ki so sedaj povsem drugačne, a kljub vsemu zanimive za obiskovalce. Obiskovalci lahko vidijo veliko hiš brez streh, gole stene, če se še te niso podrle. Teh je še največ na poti proti Kozari, v nekdanjem Kozarcu v bližini Prijedora, kjer je nekoč živelo vsaj 10 tisoč muslimanov, ob koncu vojne, pred

bi se odločil začeti z organizacijo izletov v Republiko srbsko. Ti bi bili cenovno in tudi nasploh zelo privlačni, saj so cene, še zlasti hrane, pijače, prenočišč in prevozov, zelo ugodne. Cene pijač v Republiko srbski, kjer so plačilna sredstva praktično vse tuje valute (uradna valuta je konvertibilna marka, ki je enaka nemški, in sedaj ni več v veljavi jugoslovanski dinar, kot še pred letom dni), so za okoli 50–70 odstotkov pod našimi, saj stane pivo v gostinskem lokalu približno marko, brezalkoholni napitki in kava okoli pol marke, kilogram kave stane od 4 mark naprej; odojek, jagnjetina, čevapčiči in podobno stanejo okoli dve marki. Dražji kot pri nas v Sloveniji pa so edino obutev in oblačila, toda zato tam cvete »šverc« poceni blaga iz Madžarske, Avstrije, Romunije, Bolgarije, Turčije in podobno. S tem se preživlja vsaj tretjina prebivalcev, ki omenjeno blago prodaja po tržnicah in praktično na vsakem vogalu. Nasploh je v Republiko srbski sedaj največ zasebnih trgovin, »kafičev« in bencinskih

Kljub vsem težavam se tudi gradi in obnavlja. Mednarodna skupnost pri tem pomaga zlasti muslimanom, ki se odločijo vrniti na svoja ognjišča.

štirimi leti pa tam ni bilo ni niti ene hiše ali kakšnega drugega prebivalca, razen nekaj beguncev iz Kninske krajine, ki so si uspeli obnoviti kakšno podrtijo. Toda sedaj se tudi tam stanje spreminja in muslimanski pregnanci se množično vračajo na svoja ognjišča ter med drugim tudi ob pomoči mednarodne skupnosti obnavljajo svoje podrte hiše ali gradijo nove. Tako kljub vsemu lahko pričakujemo vnovično sožitje, čeprav pogosto »po sili« mednarodnih vojakov. Med vinjenostjo pa neredko pride tudi do mednarodnega pretepa, kar pa naj ne bi bilo tragično, saj ljudje menijo, da v vinjenosti »še brat brata ne pozna«.

Na Kozari, pri znanem spomeniku, je pusto, toda kljub temu zanimivo. Enega od hotelov ravno obnavljajo in posodablajo in tam še posebej pričakujejo izletnike in turiste. Zavedajo se, da brez njih ne bo ponovnega razvoja. Pripravljeni so tudi na sodelovanje s kakšno slovensko turistično agencijo ali posameznikom, ki

servisov, kljub vsemu pa je veliko nereda in očitno je, da je še daleč čas, ko bo Republika srbska tudi pravna država. Ne glede na to pa je vse skupaj dejansko zanimivo za ogled, saj se dogodki vrstijo kar po tekočem traku in vsak posameznik bi si zapomnil takšen izlet v Republiko srbsko. Tam je sedaj v ospredju privatizacija. Ljudje o tem največ govorijo, saj so jim, kot kaže, odgovorni obljubljali veliko, toda resnica je povsem drugačna. Nobeno presenečenje ne bo, če bodo preprosti državljani zelo razočarani, ko bodo lahko imeli takšne in drugačne certifikate samo kot suvenir. Mnogi se sicer zavedajo, da odgovorni vsak dan znižujejo vrednost premoženja, ki naj bi bilo osnova za privatizacijo. Tako kot marsikje v tranzicijskih državah, je tudi tam vedno več ljudi, ki so neupravičeno obogateli, najprej kot vojni dobičkarji, pozneje pa kot kupci propadlih podjetij in zlasti nepremičnin, katerim so na »dražbah« sami znižali vrednost ...

Vsaj kar zadeva del Republike srbske, okrog nove prestolnice Banjaluke, so pretirani podatki o umrlih med vojno. Kljub temu pa je na pokopališčih največ novih spomenikov in drugih znamenj v spomin na mlajše moške. Zato in ob dejstvu, da je veliko moških na začasnem delu v tujini, pride po nekaterih podatkih v okolici Banjaluke na enega moškega nad deset žensk ...

Obiskal nas je v sredo, na pepelnico, po pustu. Janez Furman, župnik iz Velenja, dober poznavalec prekmurskih duš in ljubitelj naše kuhinje. Med redkimi duhovniki, ki svoje božje poslanstvo ne opravljajo samo v svoji fari, s številnimi prijatelji različnih nazorov z vseh koncev Slovenije, ki mu potrjujejo smisel življenja in njegovega poslanstva.

Janez FURMAN, župnik v fari Svete Marije v Velenju

Kljub postu si nismo mogli kaj, da pogovora ne bi začeli s kuharsko knjigo Boug žegnaj.

»Izredno mi je všeč naslov knjige. Drži se namreč starega pregovora - z Bogom začni vsako delo, pa bo dober tek imelo. Danes človek pozablja, da vse, kar zaužije ali postavi na mizo, ni sad samo njegovega dela, ampak je odvisno še od česa drugega. Vse nekje zraste, to rast pa daje nekdo drug.

Morda bo sedaj, v času štiridesetdnevnega posta, vaša kuharica nekaj časa ostala na polici ali pa tudi ne, saj vidim, da je kar nekaj jedi tudi postnih: kaša, zelje, repa, žganci ...«

Ste velik gurman?

»Da in ne. Če sem sam doma in si kuham, potem nisem. Če pa sem kje na kosilu in je družba večja, potem sem. Sicer pa je moj preizkušeni recept naslednji: v posodo »cooker« daš malo olja in vode, dodaš stročji fižol, šampinjone, malo šatraja in sol, kuhaš dvajset minut in okusna jed je gotova.«

Kaj naj naredimo, da ob pretečih nevarnostih ostanemo takšni, kot smo?

»Stalno se zavedajte svojih korenin, svojih prednikov in zdravega jedra, pa se boste ohranili. Poglejte Japonce - prvi v svetu po tehniki in razvoju - vendar, ko pridejo domov, oblečejo tradicionalna oblačila, spoštujejo tradicijo in živijo tako, kot so živeli predniki pred petsto leti.«

Zdi se mi, gospod Janez, da vas je Slovenija polna. Namreč, ob službi božji v Velenju vas človek lahko sreča tudi na preostalih koncih Slovenije, na različnih krajih z različno vsebino.

»Stvar je takšna - včasih se znajdem na pravem mestu ob pravem času, včasih koga poznam, da me popelje v kakšno družbo. Bog pa mi je dal tudi dar komunikacije, tako da nimam zadržka pred nobenim. Moje delo je v moji fari, služim pa vsem Slovencem.«

Takšen dar družabnosti je med duhovniki redek ...

je nekaj dobro za ljudi, ne pa tudi za tebe. Kaj ti pomaga, če ves svet pridobiš, svojo dušo pa pogubiš. Vsak mora sam skrbeti za to, da je z besedami in dejanji priča vere in poslanstva. Poglejte, marsikdo me gleda kot prijatelja, ko pa se mu kaj zgodi, me potrebuje kot duhovnika. Pojem prijateljstva je ob našem poslanstvu težko definirati. Najboljši prijatelji smo si duhovniki med seboj.

Nikoli se kot duhovnik ne moreš enačiti z nekom v civilnem družbenem življenju. «

Zakaj ...

»Ker so med nami pač razlike. Duhovniki nismo zato, da nekoga učimo, kako pametno in zdravo živeti. To delajo starši, šole ... Bistvo je, da mi prinašamo v svet Boga, ljudem dajemo duhovnih moči.

To je naše poslanstvo. Obstaja pa velika nevarnost. Včasih te pretirana povezava s civilno družbo odvede od tvojega poslanstva, izgubiš svoj

Kaj ti pomaga, če ves svet pridobiš,

Boste recepte iz Boug žegnaj uporabljali?

»Prav gotovo, nekaj sem si jih že nagledal. Predvsem tisto, kar je bolj preprosto. Peciva zagotovo ne bom pripravljaj.«

Radi imate Prekmurje, zakaj?

»Zato, ker tu živijo zelo gostoljubni, preprosti ljudje. Sam in tudi moji gosti, ki jih pripeljem v vašo pokrajino, so navdušeni. Tukaj pri vsaki hiši nekaj dobiš. Zdi se mi, da preostali del Slovenije Prekmurje preslabo pozna. Nekateri celo ne vedo, kje se začne in kje konča. Včasih mi kdo reče, da je veliko hodil po svetu in marsikaj spoznal, vendar sem šele doma odkril, da je tu veliko boljše, da je to 'Amerika'.«

Zakaj so v tej panonski ravnici ljudje takšni?

»Deloma zaradi tega, ker je tu ravnina in so med sabo dosti bolj povezani kot npr. v alpskem svetu. Gore in hribi ločujejo ljudi, pri vas pa se ljudje družijo. Je pa dobrota Prekmurcev tudi odvisna od zgodovine. Vedno ste bili ogroženi, zato ste morali vlagati veliko energije, da se ohranite. Nekje sem celo slišal, da je v teh krajih temelj slovenskega jezika, da od tu izhaja abeceda današnje slovnice.«

Prinaša pa ta ravnina tudi nevarnosti ...

»Jeseni in pozimi, ko v Prekmurju vidiš meglo, sivino brez sonca, tudi pravega razpoloženja ni. Nekaterim morda to ustreza, drugi se čutijo utesnjene. In če ni sprostitev, se človek istoveti z naravo in svojim notranjim počutjem. Prekmurci ste znani kot rahločutni ljudje, s subtilnimi čustvi, stvari drugače doživljate. Pohorci so na primer veliko bolj gromovniški. Ste lirične duše, ki na pesniški način doživljate svet. In če k temu doda svoje še narava, se svet lahko hitro zruši.«

Je to tudi vzrok, da je veliko Prekmurcev vernih?

»Ja, to je za Prekmurce značilno. Morda vas lahko primerjamo z Rusi. Oboji imate v duši, da ste verni in povezani z Bogom. Zavedate se, da vse, kar imate, zraste iz zemlje, in da niste odvisni samo od svojega dela, ampak tudi od tistega zgoraj. Torej Boga samega. Niste okuženi z civilizacijo. Koristite jo samo toliko, kolikor jo nujno potrebujete. Ne uničujete se z njo.«

svojo dušo pa pogubiš

»Ja, mi imamo več darov. Nekateri moji kolegi so bolj meditativni, zaprti vase, s svetom malo ali nič ne komunicirajo. Pomenijo pa veliko udarno moč cerkve, čeprav niso med ljudmi. Vsak od nas ima neke talente in z njimi pomaga graditi božje kraljestvo. Sam nikoli nisem načrtoval, zdaj bom v tej, zdaj v oni družbi. Kar zgodilo se je, saj rad hodim po Sloveniji, srečujem sorodne duše oz. sorodno misleče ljudi.

Čeprav so morda drugačnega prepričanja, sem se z njimi povezal in ostal v stikih. To pa seveda ne pomeni, da sem stremuh ali samoljub. Sploh ne. Je pa res, da se človek s temi družinami bogati. Duhovniki različno doživljamo svoje poslanstvo. Ko se družimo, so nekateri molčeči, imajo pa zelo globoke misli. Drugi smo bolj »hrupni«, odprti in gremo radi v družbo. S to različnostjo značajev pa je tudi cerkev bogatejša. Ali je dobro, da je duhovnik veliko med ljudmi, da je odprt? Včasih

moto. Lahko doživljaš tudi krize - ti živijo takole, ti si to privošči, zakaj pa ti vztrajaš tako. Lahko pride do hudih kriz, do dvojne morale, do duhovne šizofrenije. Zato moraš biti zelo previden, ko opravljaš svoje poslanstvo, v katerih krogih se gibaš, do katere meje lahko greš. Lahko pa ti je druženje z ljudmi različnih prepričanj v veliko oporo, ti potrjuje smisel življenja in tvojega poslanstva. Potrjuje, da je tvoja pot dobra, prava. Lahko pa se tudi izgubiš. Zato je potrebno, kot v življenju nasploh, loviti ravnotežje.

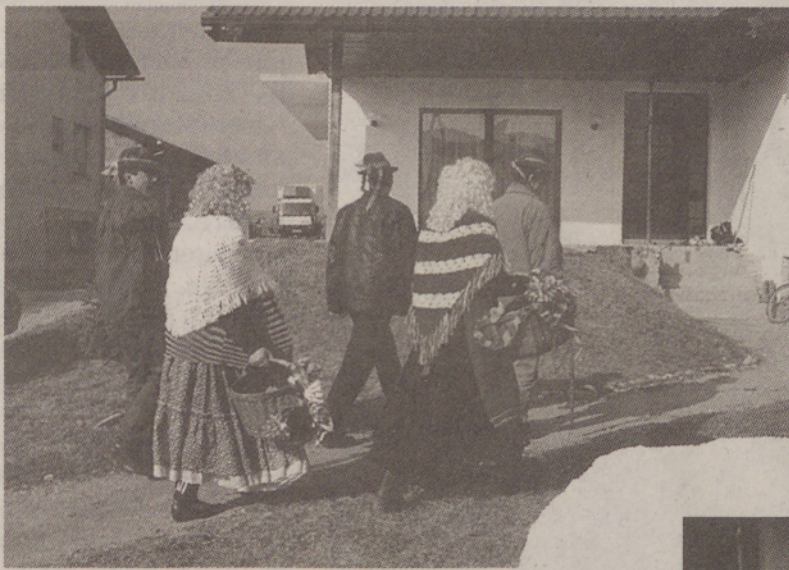
Kar se mene tiče, je moje delo odsev mojega prepričanja, vse drugo pa izhaja iz tega. Že od nekdan sem tesno povezan s cerkvijo, z njo sem pravzaprav shodil. Zato morda vse drugače doživljam. Meni cerkev ni breme, da bi bil zaradi tega prizadet. Z njo sem vpet v družbo, v levo ali desno, v politiko ali družabno življenje.«

R. FICKO

Prijte si v kralešček

Če se v predpustnem času v vasi nihče ne poroči, običaj veleva, da se v vasi pripravi borovo gostovanje. Tako je v Prekmurju in še najbolj je to značilno za njegov goriški del. Nekateri pravijo, da to zato, ker na Markastem ni borov, drugi si to spet razlagajo s tem, da so na Goriškem manjše vasi. Kakor koli že, letos se je to zgodilo v Radovcih na Goriškem. Na »fašensko nedelo« se je tam zbrala množica maškar in obiskovalcev. Mi pa smo maškare obiskali že teden dni prej, ko so te s svojimi »pozvačini« ali »zvačini« hodile »zvat« ljudi na gostovanje, ob tem pa pobirale razne darove, ki jih bodo potem porabili na borovem gostovanju.

Zvačev je bilo več in v večih skupinah. Tele smo srečali v Zenkovcih. Bernard Čelec in Janko Grah sta bila glavna zvača, zraven sta bili še dve ciganici Tatjana Melin in Liljana Šeruga, za dobro voljo pa je s svojo harmoniko skrbel Gabrijel Semler. Dobrodošli so bili skoraj pri vseh hišah in tako tudi pri Ireni Banko. Sicer pa kako ne bi bili, ko pa so prinesli v hišo veselje.

Ko se je ta hecna povorka maškar v hiši nekoliko umirila, je zvač domače povabil na borovo gostovanje v gozd Kralešček, kjer se bosta poročila Borov Števek in Gabrova Treza. Ob tem pa je bilo seveda veliko smeha, saj mora biti tudi vabilo na gostijo tako, kot je gostovanje - šemasto in smešno.

Ampak, glavno je veselje in ti zvači so to veselje prinesli v domove, ki so jih obiskali. Čeprav so hodili od hiše do hiše celi dan, utrujenosti na njihovih nasmejanih obrazih ni bilo videti. Prej bi lahko rekli obratno.

Prišli, videli, pojedli in spili ter povabili, potem pa zmagali in odšli z zagotovitvijo, da se na borovem gostovanju res ponovno snidejo. In tako je menda tudi bilo, vsaj po tem, koliko ljudi se je v Kraleščeku zbralo. Da pa so pripravili veliko dobrot, s katerimi so »gostovanjce« pogostili, priča podatek, da so na teh obhodih nabrali okrog 800 jajc, 150 kg moke, 50 kg sladkorja in 10 kg kave. Z denarjem, ki so ga prejeli, nabralo se ga je okrog 2.600.000 SIT in z njim bodo Radovčani obnovili gasilski dom.

POZVANJE
V eton dugon fašenskon caji smo v Radovcay nej mogli ranč en mladi par oženiti, zavolo toga vas tmouk lepou vkup pozavjemo na

BOROVO GOSTUWANJE
Za štero sta se odočila mladoženec Borov Števek, pa sneja Gabrova Treza. Oba sta doma s Kraleščeka. Tan de se tuđi ta ceremonija godjila. Lučnola de se 5. Suišca letu 2000 na tmouk gasilskoga doma v Radovcay. Za vas, pa vašo poštuвано famijlo smo se pobrigali ka neta lačni pa nej žejdi. Na volou van bou pečonka od divge svinje, pečena na zavečon sali. Za piti de fše od mličkoga mlejka dale. Vidli te tuj fše feje meštre, šteri van sakši kvar za pejnecze male popravijo.

Pridite se veselijt vkuper z nami gvušno van nede žau.

BOROVI POZVAČINI

Od 30. marca do 27. aprila

HOROSKOPEN

Pripravljaja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96 leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Obdobje pred vami bo ugodno in bo prineslo marsikaj nepričakovanega in pozitivnega. V začetku bo kar nekaj gneče, morda celo zmede, vendar se bo pozneje uredilo. Izkoristite priložnost: zdaj boste lahko uredili in dokončali pomembne zadeve. Lahko si privoščite nekoliko dvomljive poteze ali sodelujete v igri na srečo. V drugi polovici meseca lahko pričakujete padec energije ali občutek izčrpanosti.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

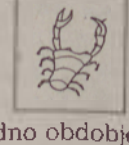
Pričakujete lahko kar nekaj sprememb, ki bodo imele dolgoročne posledice. Že v prvi dekadi se boste srečali s problemom, ki pa ne bo neresljiv, vendar bo precej zapleten. Po navadi niste nagnjeni k tveganim poslom, toda tokrat se bo pokazala priložnost, ki je ne bi smeli spregledati. Posvetujte se z osebo drugega spola, ki ji zaupate, čeprav si z njo niste ravno blizu. Družinski odnosi se bodo lepo uredili.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Če iščete princa ali princeso svojih sanj, zdaj je čas, da izkoristite priložnost, čeprav boste v tem času dvomili o svojem početju. April vam prinaša izreden elan, zato boste zadovoljni tudi na poslovnem področju. Pričakovali bodo, da več časa posvetite osebam, ki so vam blizu, čeprav za to ne boste imeli vedno volje niti časa. Je pa pomembno, da si »napolnite baterije«, zato bi bil kakšen izlet ali daljša zabava nujno potrebna.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Dokaj ugodno obdobje. Tudi za tiste rake, ki mislijo, da so sami na svetu in zapuščeni, prihajajo svetli trenutki. Konec aprila se bo še posebej pokazal kot pomemben za daljše obdobje. Bik ali devica vam bosta pomagala ali sodelovala pri pomembni zadevi. Denar je še vedno slaba točka. V nezanesljive posle se v tem obdobju ne podajajte. Uredite stare zadeve, ker bo drugače v sredini meseca joj.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Mesec pred vami ne bo ravno lahek, predvsem glede stanovanjskih problemov, sodstva ali začetkov na kakršnemkoli področju. Tu lahko pričakujete zaplete. Poleg tega se bo oseba, na katero ste računali, pokazala kot nezanesljiva. Ker ste netolerantni, bo tudi doma prišlo do težav, zato se izogibajte nepotrebnim razpravam in izjavam, ki lahko povzročijo zamero. Svetla točka obdobja: optimizem.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Očutili boste dodatni priliv energije in optimizma, čeprav se spomladanski utrujenosti ne boste mogli ogniti. To je mesec, ko se bodo pokazale ambicije in pozitivni načrti. Če premišljujete o kakšni spremembi, zdaj ne oklevajte. Doma se bo razrešil problem, kar vas bo dodatno razveselilo. Je pa to obdobje, ki zahteva tudi potrpežljivost in preudarnost, zato se lahko odločite za zmernost na vseh področjih.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Ritem je hiter, zato se lahko kaj zaplete. Odnosi z ljudmi in partnerjem so ogroženi. Dodatno zmedo bo naredil mars z negativno energijo, zato sta mogoča prepir in nekontrolirano reagiranje, ki prinašata škodo. Nujno je potrebna samokontrola in želja po ohranjanju dobrih odnosov. Na poslovnem področju nove možnosti.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Že zdaj ste preživeli kar težko obdobje, zato vas nadaljevanje ne bo presenetilo. Na koncu predora se že kaže luč, čeprav je še vedno potrebna previdnost, ker se bo zgodilo nekaj nepredvidljivega. Previdnost v prometu in z dokumentacijo. Malce več objektivnosti vam v tem obdobju ne bi škodilo. Razčistili boste neke stare zadeve. Previdnost pri zdravju in prehrani!

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Imeli boste priložnost, da spoznate nov pogled na življenje. Morda se bo zaradi tega delno spremenila vaša prihodnost. Ob pravem času boste začutili moč in odločnost. Konec meseca je mogoč neprijeten pogovor z osebo iz ožjega kroga. Bodite taktični in se za svoje interese borite do konca. Če bodo zahtevali nekaj, kar je proti vašim načelom, ne sprejmite! Počitek je mogoč, če bo zaslužen.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Še naprej boste jadrili s polnimi jadrli proti cilju. Problemi bodo, vendar jih boste spotoma reševali. Samozavest na vrhuncu, ravno tako ambicije. Skratka, pozitiven trend, ki odpira nove perspektive. Pokazala se bo priložnost za daljše potovanje, ki vas bo naprej presenetila. Ne odvrzite je prehitro. Včasih malo popazite na živce in omogočite organizmu, da se spočije.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Predolgo počivate. Na poslovnem področju se je treba še posebej zganiti. Trenutno ste obkroženi z osebami, ki vam hočejo dobro, vendar naj vas to ne uspava. Že jutri se lahko spremenijo v zver. Predvsem do mlajše osebe bodite potrpežljivi. Pozornost posvetite sanjam. Mogoče je, da boste ravno v njih našli rešitev, ki jo že dolgo iščete. Z denarjem še kar v redu, vendar tudi v prihodnje bodite previdni.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Uspesh je pred vami, na obzorju. Pohvala nadrejenega naj vas ne uspava. Raje se zamislite. Če boste korektni, pričakujte pomoč sodelavca. Računajte na nepredvidljive stroške in ne upajte na kombinacije, ki bi vam omogočile hiter zaslužek. V ljubezni pozitivne spremembe. Proste ribe lahko pričakujejo napad strelca ali ovna. Vesela novica.

Tako že govorijo o britanskem princu Williamu in njegovi izvoljenki, teenzvezdi Britney Spears. Njemu je 17 let, ona je leto starejša. Spoznala sta se na njenem koncertu, ko mu je izročila svoj CD s posvetilom. Zgodba ni ravno podobna pravljici. Mladi princ je kar tako sporočil kraljevski družini, da se bo po maturi v juniju za nekaj časa odselil čez lužo. Zakaj, tega ni povedal, to so zvedeli iz časopisov.

Sicer pa je princ William kar močno povezan z Ameriko in je ravno tako kot mati, princesa Diana, tam dokaj priljubljen in

ima veliko prijateljev. Diana je celo razmišljala, da bi se odselila tja, saj je celo najela agencijo, ki bi ji v New Yorku našla primerno stanovanje.

Za šarmantnega princa pravijo, da je ravno tako priljubljen kot njegova mati. Vsakodnevno prejema pošto oboževalk iz kar petdesetih držav. Mladi princ, ki je izredno podoben svoji materi, tudi drugače ne izgublja časa. Ko je bil februarja z očetom na smučanju v Crans Montani, so ga videli v disku, kako je plesal in se stiskal z zapeljivo natakario, norvežanko Annaliese Asbjornsen, ki je pozneje povedala: »Obnašala sem se dostojno, saj so naju vsi gledali. Princ je seksi in je pravi džentlemen.«

Prvi par Nova zvezda tisočletja modnih pist

Tako nekako prerokujejo prihodnost 19-letni in 178 cm visoki Gisele Bündchen (88 - 59 - 88). Telo je čvrsto kot kip, oči globoke in modre. Tako jo opisuje agentka Brunella Casella, ki pri agenciji Elite iz Milana išče nove obraze. Giselina pot vseeno ni bila enostavna. Kljub nemškemu priimku prihaja iz Brazilije. V Milano je prišla z materjo pred dvema letoma in si služila kruh kot fotomodel. Na koncu je zmagala na natečaju, ki ga je agencija Elite organizirala kar v 74 državah! Naj dodamo, da je solastnik firme Elite tudi Leonardo di Caprio.

Poroke še ne bo

Tako vsaj trdi na svoji strani na internetu (www.stefaniegraf.com) Steffi Graf. Že nekaj časa se je namreč govorilo, da bo poroka z Andreem Agassijem 14. junija letos. »Nisva se še dogovorila, kdaj, in ali se bova sploh poročila,« odgovarja Steffi.

Punca meseca

je tokrat Jela Kocijan. Skorajda sosedja, saj je doma iz Čakovca. Našli smo jo na straneh hrvaške izdaje Playboya. Fotografiral jo je svetovno znani fotograf Lupino. Devetnajst let ima, visoka je 172 cm. Rada bi postala fotomodel in žvela nekje na Floridi. Sanja o veseli družbi nekje na plaži, ob ognju, vinu in nočnem kopanju. O fotografu pa je povedala tole: »Delati z Lupinom je najdragocenejša izkušnja. Za sebe prej nikoli ne bi rekla, da sem kaj posebnega. A zdaj, ko vidim te fotografije..., vseč sem sama sebi.«

Eno in drugo

Ameriški tabloid Globe je objavil senzacionalno vest: čeprav je Don Johnson poročen in ima dvomesečno hčerko, rad pogleda tudi moške.

Revija Globe je za drag denar priskrbela posnetek varnostne kamere iz nekega pornoshopa, kjer se natančno vidi, kako Don kupuje darila, ki so namenjena moškim. Njegovi zagovorniki so povedali, da je to kupoval za neko fantovščino, ki je bila v znanem hollywoodskem hotelu, vendar so novinarji odkrili, da je v istem hotelu z nekim mladeničem najel sobo, medtem ko ga je soproga s hčerko čakala parku.

Srečno zaljubljena

Potem ko je prebolela vse težave, ki jih je prinesla ločitev z Mickom Jagerjem, se je še vedno lepa Jerry Hall ponovno našla. Ločitev bi bila še težja, če ji legendarni pop zvezdnik ob ločitvi ne bi izplačal 10 milijonov funtov.

Tokratni izbravec je 40-letni pisatelj Edvard Teddy St Aubyn. Aristokrat in nekdanji narkoman. Pred njim so jo, po 22-letnem zakonu z Mickom Jagerjem, videli tudi z računalniškim milijarderjem Paulom Allenom in 32-letnim filmskim producentom Georgom Waudom. S Teddyjem, ki je znan po ekstravagantnem oblačenju, sta se prvič pojavila na podelitvi literarne nagrade, ki je bila namenjena ravno njemu. V njegovih mračnih in satiričnih knjigah prevladujejo napadi na privilegirance, med katerimi je živel od same mladosti. Pozna se tudi s številnimi člani angleške kraljevske družine in je nasploh priljubljen v višjih krogih.

MOJCA IN
KALIČOPKO
BAJA BAJA

KALIČOPKO
BAJA BAJA

Kaličopko se je iz zaspančka prelevil v pravega popotnika. Mojca ga zaman išče v postelji, najde pa tam sporočilce. Junak je sestavil raketo, z njo poletel v deželo Baja Baja in tja seveda vabi tudi Mojco in male poslušalce. Brez skrbi – ne potrebujete rakete! Dovolj je, da z nami zapojete pesmico ... Čeprav je Kaličopko že priden fant, se mu dogajajo male zgrade in nezgode iz otroškega življenja. Zgodi se, da čudežno izgine ta čarobni besedi »prosim in hvala«.

Prijateljica Špela pa noče in noče nositi copat. Užaljeni se ji

skrrijejo, nogavice se jezijo, noge prehladijo

... In kako vabljivo je sadje s sosedovega drevesa. Jakec ga ne opere, si ga privoščiti in ga zviže v trebuhu. Seveda se vse srečno konča, otroci pa se na zabaven način marsičesa naučijo, poleg vsega tudi nove izštevankе. Prvič pa ima tudi Kaličopko praznično – zimsko pesem za Božička in dedka Mraza.

Skratka, vabljeni ste v deželo Baja Baja. To ni pravljica dežela. Baja Baja je kraj, kjer se otroci lepo počutijo: vrtec, igrišče ali mamino naročje ... Samo zapojte z nami.

Avtor glasbe, aranžmajev in producent je Jani Lipičnik, ki je poskrbel tudi za instrumentalno izvedbo. Avtorica besedil je Mojca Pavlič Lipičnik. Za Kaličopkova popotovanja z raketo pa je priredbo skladbe Marsovska dovolila avtorica Mira Voglar. Za simpatično ilustracijo na naslovnici je poskrbel Zoran Smiljanič.

»Kak
ftica
lastuvica«
živi, kot
mu je
dano

Leta 1990 je Robi Horvat skupaj s skupino Monitor zmagal na festivalu narečnih popevk s skladbo Kak ftica lastuvica. Po desetih letih

se je spet vrnil na slovensko glasbeno sceno. Lani, ko je posnel skladbo Naj živim, kot mi je dano, še zdaleč ni vedel, da bo ta skladba (priredba) tako vžgala. K temu je seveda pripomogla njegova življenjska sopotnica, soboška zlatarka Mari Danč, s katero že dve leti ureja svoje življenje.

Pravi, da je Marika tudi izredno nadarjena (skriti talent), saj je na snemanjih prav ona zapela spremljevalne vokale. Morda bosta Robi in Mari kdaj zapela tudi v duetu. Robi trenutno pridno pripravlja nove skladbe, med drugimi tudi popularno Ej, da mi je, ki jo v hrvaškem jeziku prepeva Sandi. Besedilo mu je napisal (prevedel) Drago Horvat, snemati pa je začel na Ptuju.

No, rad se pohvali, da je lani izdal že četrto kaseto v madžarskem jeziku in da je pri sosedih zelo priljubljen. Na zadnjem koncertu v Zalaegerszegu se je moral podpisovati kar na zadnjice (kavbojke) vročim oboževalkam.

Torej Robi, kot sam pravi, živi, kot mu je dano, in upa, da bodo poslušalci novo skladbo – Ej, če bi lahko – lepo sprejeli.

CILI PATROL:
Don Juan

REGINA
– Moje
ime

Cili Patrol je doma iz Sevnice. Že kot otrok se je zanimal za blišč z TV-ekranov, s tem pa je rasla tudi želja, da bi sam nastopil na velikih odrih. Leta 1990 je bil prek italijanske agencije SUPER PASS izbran kot mlad pevski talent naše države, takrat še Jugoslavije.

V Veroni je dobil aplavz 35.000 ljudi, veliko pa mu še danes pomenijo pogovori v areni z Davidom Bowijem, Kylie Minogue, Bobom Geldofom, Sabrino, Erosom Ramazotijem ... Leta 1994 se je odločil za samostojno kariero ter posnel skladbo Suženj strasti. Med snemanjem omenjene skladbe je v studio zahajal Frenk, ki je iskal pevca za podoben projekt, in nastal je vsem znani DUO PATROL. Zaradi uspešnic Vrni se (Feels like heaven), Cecilia, Dolgo poletje (MMS 1996) so se vrstili nastopi v televizijskih in radijskih glasbenih oddajah.

Projekt Cecilia je izšel leta 1996. Frenk se je nastopom leta 1997 odpovedal zaradi prezasedenosti s svojim delom, a pri avtorstvu še vedno sodelujeta. Danes ... lahko najdete na policah trgovin njegovo novo ploščo in kaseto z naslovom DON JUAN, polno temperamentalnih latino ritmov, skratka takšno, kakršnen je on sam. Naslovno skladbo je seveda opremil tudi z ustreznim videospotom, tako da vam želimo prijetno poslušanje in gledanje.

Moje ime je naslov najnovejše Reginine skladbe, ki si je na februarški oddaji Orion priborila zmago. Za glasbo in besedilo je tudi tokrat odgovoren njen mož Aleksander Kogoj, aranžma je delo Saše Fajona in Aleksandra Kogoja, zbor, ki je celoto zaokrožil, pa je prispevala vokalna skupina Gloria. Sicer pa je treba omeniti še Marka Slokarja, ki je prispeval idejo za besedilo, torej temo, ki govori o štirih glavnih elementih: ognju, zraku, vodi, zemlji, ki jih veže še peti, in to je seveda ljubezen.

Skladba je nastala že avgusta lani, Regina in Alex pa sta jo pilila do potankosti, prepričana, da se je vredno potruditi – in zmaga na Orionu je to potrdila. Že ob nastajanju skladbe se je ustvarila tudi zasnova za vizualno podobo, tako da sta imela pravzaprav že izdelan načrt realizacije videospota. Z zmago na Orionu in nagradnim snemanjem pa je spot dobil nove razsežnosti. V koprodukciji RTV Slovenija, Studia Alex in agencije Anima se je zbrala 30-članska ekipa, katere rezultat je več kot očiten. Snemanje je bilo naporno predvsem zaradi nizkih temperatur, vendar je treba povedati, da je bilo razpoloženje celotne RTV-ekipe in drugih zelo prijetno, saj je vse družilo en sam cilj – narediti najboljšo, kar se da. Potrebna sta bila dva snemalna dneva, da so se posneli vsi kadri, grafično animacija, ki je v spotu, pa je animator Marjan Gorše v Studiu Alex izvajal že kakšen mesec prej. Spot je bil posnet na treh lokacijah v Ljubljanskih Križankah, v arboretumu Volčji Potok ter pred slapovi Krke na Dolenjskem. Ker je bil sneman na film in ne nazadnje tudi zato, ker se je pod režijo slike podpisal Rado Likon, lahko rečemo, da je spot tudi izredno estetski in se popolnoma dopolnjuje z glasbo.

In še zanimivost dve s snemanja. Ob gledanju spota vam bo najbrž prijetno toplo, saj ne samo, da učinkujeta svetloba in s tem tudi slika poletno, tudi Reginina obleka je primerna za visoke temperature. Tako vam ne bi prišlo niti na misel, da se je temperatura med snemanjem povzpela komaj na 6 °C nad ničlo, posebno hladno pa je bilo med snemanji nočnih posnetkov. Vsa ekipa je bila zavita v bunde s kapucami in rokavicami, tako da so bili podobni polarni odpravi, Regina pa se je med snemanjem ves čas ovijala v plašč in imela v čevljih posebne grelnike. Snemanje je uspelo, spot se je premierno že zavrtel na marčevskem Orionu TVS, Regina pa je za nekaj dni obležala s prehladom v postelji – lepota ima pač svojo ceno.

AURORA

Končno je tudi ta skupina vse svoje poslušalce razveselila s prvo ploščo. Člani skupine so

pevec in kitarist Kikovič Dragan - Kiko, baskitarist Tomaž Opeka, bobnar Valter Valenčič in klavirist Dejan Savič. Osem skladb, ki jih boste lahko poslušali, je bilo posnetih v Novem mestu, dve pa sta nastali v Šmarju - Sapu. Nekaj skladb ste prav gotovo že slišali v kakšni od razvedrilnih oddaj, kot sta Zoom in Petka, skladbo Svoje duše poet pa ste nazadnje lahko poslušali v oddaji Orion. Kot pravijo člani skupine, bo poslušalce zagotovo najbolj prodrla v srce skladba Poglej me še zadnjikrat v oči. Večina skladb, ki jih je posnela Aurora, so balade, to pa še ne pomeni, da ne znajo poskrbeti za dobro zabavo. Za vse, ki vas fantje hudo zanimajo, imamo še naslov:

Fun club Aurora, Pivška 3, 6230 Postojna.

Bralci Péna se predstavljajo

Čeprav nisem ravno navdušen, da bi podrobneje govoril o sebi, o svojem življenju, delu, lastnostih, zanimanju ..., ker lahko pričakujem, da me bodo znanci in prijatelji poskušali »dražiti«, sem le pristal na sodelovanje v tej rubriki. Saj se mi ne more nič zgoditi!

Na prvi izlet s tremi leti

Kako je bilo v otroških letih, sem večinoma že pozabil. Dva dogodka pa sta se mi globoko vtisnila v spomin. Prvi je bil dokaj prijeten. Bilo mi je okrog tri leta, ko sem se lahko prvič peljal nekam daleč na izlet. No, zame je bilo to daleč, v resnici pa me je oče peljal s kolesom po slatino na Petanjce oziroma Radence.

Ko mi je bilo šest ali sedem let, pa sem se moral izkazati kot reševalec iz vode. Z mlajšo sestro sva se igrala zunaj, in to ob vodi, ki se je zaradi poplave razlila skoraj do naše hiše. Naenkrat so sestri zmanjkala tla pod nogami in ne vem, kaj bi se zgodilo, če se ne bi opogumil in jo potegnil ven.

Spomnim se tudi, da smo pozimi večkrat igrali hokej na ledu, čeprav nismo imeli drsalk; palice pa smo si urezali s kakšnega bližnjega drevesa.

Ne morem se hvaliti, da bi imel bogate izkušnje z izdelovanjem »cigla«, enkrat letno, ko imamo prireditve Cíglarski dnevi, pa mi gre to še kar dobro od rok.

– član skupine M 13

- Starost in velikost: 44 let, 178,2 metra
- Teža: 93,9 kilograma (bilo je tudi že nekaj več)
- Poklic: visoko kvalificirani tesar, izdelovalec opeke (enkrat letno)
- Funkcija: predsednik Turističnega društva Melinci
- Stan: poročen, oče dveh otrok

Ker sem imel v šoli rad orodno telovadbo, mi zdaj ne dela nobenih težav hoja po »ruštu«. Nesti tesarski venček na konec, je nekaj prijetnega.

Vendar se kljub temu še ne nameravam tako kmalu predati. Moja velika želja, da bi si doma uredil manjšo priročno delavnico.

Najlepše je v skupini M 13

Veliko mi je do druženja s prijatelji. Le-teh mi na srečo ne manjka. Trinajst nas je takih, ki se vsako leto aprila ali maja podamo skupaj v Izolo – brez žen – in tam preživimo tri nepozabne dni. Z ribiško

oziroma razlogov, da bi se kaj takega zgodilo. Skušam storiti tudi kaj koristnega za domačo vas. Dolej sem bil član skoraj vseh društev, zadnja tri leta pa sem predsednik turističnega društva. Naša osrednja naloga je obujanje »ciglarške« dejavnosti, s katero se je nekoč ukvarjalo veliko Melinčanov, zato prirejamo tudi Cíglarske dneve in v ta namen smo pri Muri uredili poseben prireditveni prostor – peč za žga-

Tu je vse pripravljeno za Cíglarske dneve. Skoraj pri vsakem delu sem bil zraven. V tej peči lahko žgemo »cigel« ali spečemo kakšne dobrote za jesti.

ladjo se vozimo po morju, kopamo, zabavamo ... Neuradno je ime naše skupine M 13. Družimo se tudi ob drugih priložnostih in si drug drugemu pomagamo pri delu, ko kateri od nas potrebuje takšno pomoč. S podjetniško ekipo M 13 iz M. Sobote pa se še nismo srečali in tudi ni možnosti

nje opeke, lesene vrtno ute idr. Radi bi sprejemali turiste, jim ponudili kaj domačega, vendar nam predpisi tega ne dovoljujejo. Mislim, da to ni prav. V okviru turističnega društva smo začeli obujati tudi običaje, kakršni so bili nekoč v navadi, kadar je bilo kje »gostüvanje«. Za to izkoristimo pustni čas.

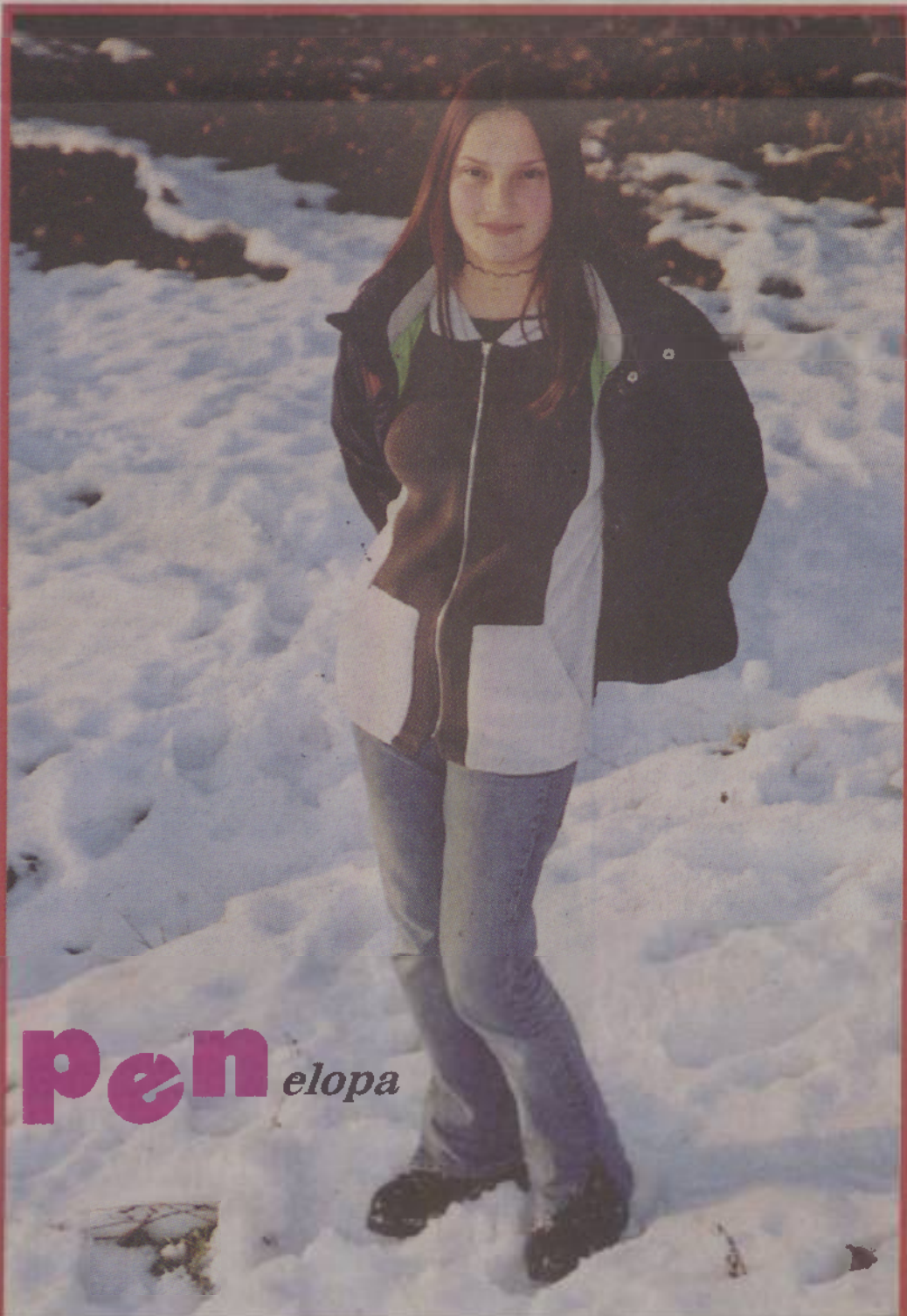

Moja velika želja je, da bi imel doma manjšo priročno delavnico. Zdaj imam nekaj strojev in orodja tu, nekaj tam.

Lahko se pohvalim, da znam tudi kuhati, na primer bograč, bujito repo, segedin golaž itd. Kadar je žena v službi ali je odsotna zaradi česa drugega, jaz pa sem doma, rade volje skuham kaj dobrega. Lani sem organiziral tudi kuharski tečaj za ženske. No, nisem ga vodil, ampak sem le skrbel, da je vse potekalo, kot je bilo treba.

Ribolov pa me ne mika ravno preveč, čeprav je to za Melinčana skoraj nekaj običajnega. Mogoče bom tudi jaz več namakal, ko bom upokojen.

Zapisal in dodatno fotografiral: Jožef G. Bistriški

pen elopa

Sonja iz Nemčavec

Ko je nastajala tale fotografija, se sploh še ni odločila, kje bo nadaljevala šolanje. Zaupala nam je le, da se rada drsa. Zima se je poslovila, drsalko so pospravljene, Sanja pa se je verjetno že odločila ...

Skupina M 13 na ribiški ladji. Jaz sem drugi v drugi vrsti z desne, manjka pa tisti, ki nas je fotografiral.

Bil sem član »elitne« ekipe za tegolo canadese

Osnovno šolo sem končal v Beltincih. Naprej v kakšno srednjo šolo me ni mikalo. Nisem vedel, za kaj naj bi se šel učiti. No, mislil sem, da bi postal muzikant in bi se preživljal z glasbo. Za silo sem se naučil igrati na bobne in enkrat sem igral celo na gostiji v ansamblu skupaj z bratranci. Ko mi jo bilo šestnajst let, pa sem se odločil za službo pri gradbenem podjetju Pomurje v Murski Soboti, kjer sem se izučil za tesarja in delal osemnajst let, dokler ni prišlo do stečaja Pomgrada. Veliko časa sem preživel na terenu daleč naokrog. Sprva smo bili edini v nekdanji Jugoslaviji usposobljeni za pokrivanje streh s tegolo canadese. Tako me je pot zanesla v Beograd, Osijek, Sokobanjo, Djakovico idr. Delal sem tudi pri nekaterih današnjih znanih politikih, kot sta podpredsednik Državnega zbora Andrej Gerenčer in član slovenskega parlamenta Feri Horvat. Na druga, recimo dopustniška potovanja, pa sem se le redko podal, ker ni bilo časa.

Zdaj sem zaposlen pri zasebnem podjetju Žvorc iz Martjanec. Delovne moči mi že pešajo zaradi zd ravstvenih težav. Nagaja mi predvsem hrbtenica.